

Gazeta

ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XVI nr. 777

vineri 20 noiembrie 1964

8 pagini 25 bani

Utilizarea rațională și pe baza unei metodici înaintate a materialului didactic constituie o condiție importantă pentru comunicarea noilor cunoștințe.

COMUNICAREA NOILOR CUNOȘTINȚE

Sarcina de bază a pedagogului este de a-i ajuta pe copii să cunoască mereu mai larg și mai adânc fenomenele din natură și din societate și să-și formeze, pe baza acestor cunoștințe, concepția științifică despre lume, să le dezvolte facultățile intelectuale, să le cultive cele mai alese trăsături de caracter. Îndeplinirea acestei sarcini depinde într-o măsură hotărâtoare de modul cum se realizează predarea, transmiterea noilor cunoștințe.

După cum se știe, predarea noului material se realizează în forme care diferă în funcție de natura lecției, de specificul disciplinei, de clasa cu care lucrăm. Expunerea făcută de către pedagog, conversația, demonstrarea fenomenelor și proceselor studiate, excursiile și vizitele în producție, lucrările practice de tot felul — sint numai câteva din modalitățile prin care putem aduce la cunoștința elevilor materialul nou. Dar oricare ar fi forma prin care transmitem noile cunoștințe trebuie să avem în vedere ca acestea să le apară școlărilor cu deosebită **limpezime**. Ceea ce nu este îndeajuns de clar se învață mecanic și se uită repede. Așadar, noul material să fie predat **clar și simplu, fără alambicări**, fără digresiuni de la obiectul lecției, în termeni accesibili.

Din acest punct de vedere este pozitivă, de exemplu, preocuparea învățătoarei Margareta Cortun din comuna Traian, raionul Turnu Măgurele, care se arată atentă la vocabularul folosit în predare. Nu numai că are grijă

să explice elevilor cuvintele necunoscute, dar i-a și obișnuit să întrebe ori de câte ori au vreo nelămurire în această privință.

Dar claritatea predării noilor cunoștințe nu este asigurată numai de modul cum ne exprimăm. Cu cât facem mai multă lumină în problemele pe care le avem de predat dînd explicații mai precise, argumentînd-ne afirmațiile, demonstrînd adevărurile susținute, cu atît mai limpede va apare totul elevilor și cu atît mai ușor se va asimila. De ce a avut loc fenomenul cutare?; cum s-au succedat faptele pentru a se ajunge la acest efect?; ce s-ar fi întimplat dacă lipsea unul din ele? și alte explicații de acest fel sint absolut necesare, căci îl fac pe elev „să vadă” procesele respective, să pătrundă în esența lor.

Amploarea și adîncimea explicațiilor pe care le dăm sint în funcție de clasă, de vîrsta elevilor. Predarea concentrată permite ca pe măsură ce ne apropiem de clasele mari explicațiile să se poată lărgi, adînci și îmbogăți. Dar nici la clasele mici nu poate lipsi rigurozitatea științifică în explicații.

Am auzit o dată un învățător afirmînd că astăzi animalele domestice „sint mai puțin dăunătoare” deoarece s-au luat măsuri împotriva lor, în loc să spună că pagubele provocate de acestea sint tot mai mici ca urmare a măsurilor luate. Învățătorul s-a gândit probabil că, dată fiind vîrsta elevilor, poate să prezinte și astfel problema. Greșit! Ne-

cesitatea de a ne apropia de nivelul de înțelegere al elevilor, de a prezenta totul cît mai simplu și mai clar nu trebuie să însemne și simplism în predare, concesiile vulgarizărilor, formulărilor neștiințifice.

Spușeam că trebuie să se dea explicații ori de câte ori este nevoie. Pentru că nu întotdeauna este nevoie de ele. A insista cu detalii cunoscute de toți, să spunem, asupra înfățișării exterioare a găinii sau raței, a verzei sau a cartofului — chiar la clasele mai mici — înseamnă a consuma inutil minutele orei de curs. În schimb alteori este necesar nu numai să explicăm lucrurile, dar chiar să repetăm pe loc explicația pentru a fi siguri că totul a fost adînc și în întregime pătruns. Este cazul problemelor mai grele, abstracte, în înțelegerea cărora elevii întîmpină de obicei greutăți.

Oricare profesor este convins de utilitatea materialului didactic în transmiterea noilor cunoștințe. Perceperea de către elevi a obiectelor și fenomenelor studiate imbinată cu explicațiile învățătorului sau ale profesorului constituie o cale sigură de înțelegere a cunoștințelor nou predate. Auzi adeseori spunîndu-se: „Am căutat să folosesc la lecții cît mai mult material didactic”. Dar este cu totul nepotrivit să spunem și, mai ales, să folosim **cît mai mult** asemenea material socotînd cantitatea lui mare o condiție a reușitei lecției. Să fo-

(Continuare în pag. 2-a)

Alegeri în grupele sindicale

Adunările pentru dări de seamă și alegeri în grupele sindicale, care au loc în aceste săptămîni, reprezintă un eveniment important în viața și activitatea organizațiilor sindicale din școli. Che-mate să analizeze activitatea desfășurată de la alegerile precedente pînă în prezent, aceste adunări sint un minutat prilej de generalizare a experienței bune dobîndite pînă acum de birourile grupelor sindicale, de stabilire a unor măsuri concrete menite să ridice în continuare nivelul muncii sindicale.

Un profund caracter mobilizator a avut în această privință adunarea generală pentru prezentarea dării de seamă și alegerea biroului grupei sindicale de la Școala generală de 8 ani nr. 26 din raionul 1 Mai. Darea de seamă prezentată în adunare s-a ocupat pe larg de sprijinul dat de acesta în rezolvarea unor probleme privind școlarizarea tuturor copiilor de vîrstă școlară și realizarea unei frecvențe regulate, în îndeplinirea sarcinilor stabilite de planul general de muncă al școlii (parcursirea programelor, respectarea planurilor calendaristice, pregătirea pentru lecții a cadrelor didactice, activitatea educativă a diriginților etc.). „Dacă școala noastră — a spus în adunare tovarășa M. Gheșan, directoarea școlii — a obținut, de pildă, frumoase rezultate în cuprinderea la cursuri a tuturor copiilor și în asigurarea unei bune frecvențe, aceasta se datorește în mare măsură și sprijinului dat de biroul grupei sindicale, care a mobilizat pe membrii de sindicat să desfășoare o rodnică activitate în rîndurile părinților”.

Preocupările biroului grupei sindicale pentru sprijinirea activității profesionale a cadrelor didactice au fost apreciate pozitiv în discuțiile care au avut loc pe marginea dării de seamă. Au fost menționate, printre alte acțiuni, dezbaterile inițiate de conducerea școlii cu sprijinul biroului grupei sindicale cu învățătorii de la clasele I—IV pe teme „Formarea gândirii elevilor” și „Cunoașterea multilaterală a copiilor”, ca și cele legate de întărirea conținutului educativ al lecțiilor ținute la clasele V—VIII, subliniindu-se că sprijinul dat de biroul grupei sindicale în pregătirea referatelor și în recomandarea bibliografiei de specialitate a contribuit mult la succesul acestor acțiuni.

La multe din adunările generale pentru dări de seamă și alegeri sindicale ținute în școlile orașului Sibiu cadrele didactice au avut cuvinte de prețuire pentru acțiunile organizate pe linie sindicală în sprijinul perfecționării profesionale. Comitetele sindicale din învățămînt, de exemplu, au organizat conferințe pentru învățătorii și profesorii înscriși la examenele de definitivat sau de obținere a gradelor didactice, apelînd în acest scop la specialiști din învățămîntul superior. La rîndul lor, birourile unor grupe sindicale au inițiat consultații pe teme pedagogice sau de specialitate și au vegheat ca învățătorilor și profesorilor înscriși la examene să li se asigure timpul liber necesar studiului. Astfel de acțiuni — ca și grija de a pune la dispoziția cadrelor didactice materialul bibliografic ce le este necesar, de a le semnala noile lucrări apărute în domeniul pedagogiei și al specialității lor, articolele mai importante apărute în presa pedagogică — sint mult apreciate de toți membrii de sindicat.

O sarcină de mare importanță ce stă în fața organelor sindicale din școli o constituie îmbogățirea continuă a orizontului cultural al cadrelor didactice. De aceea, în adunările pentru dări de seamă și alegeri sindicale care au avut loc pînă acum, o bună parte a dezbaterilor a fost dedicată modului în care birourile grupelor sindicale și-au îndeplinit această sarcină.

În adunările generale din orașul și raionul Satu-Mare, de exemplu, au fost menționate numeroase acțiuni întreprinse în această direcție: organizarea unor simpozioane și conferințe, acțiuni de răspîndire a cărții, vizionarea unor spectacole de teatru etc.

De unanime aprecieri s-a bucurat acțiunea de organizare a excursiilor menite să dea cadrelor didactice posibilitatea de a cunoaște marile realizări obținute de regimul nostru democrat-popular în dezvoltarea economiei naționale. Membrii de sindicat din școlile raionului Strehaia, de pildă, au subliniat în adunarea generală că vizitele organizate în acest an în diferite orașe, centre industriale, întreprinderi, gospodării agricole colective etc. au fost deosebit de utile pentru întreaga lor muncă.

Barierile posibilului

Revenim în aria elevilor „oarecare”. Sub liniștită stea a concesivelor „merge”, „bunicel”, „așa și așa” sălășluiește o întreagă lume de școlari.

N-a fost nevoie decât de câteva minute pentru a selecta din catalogul clasei a VII-a B a Școlii de 8 ani nr. 1 din București, o substanțială listă de nume, prin simpla eliminare a „vedetelor” și a „celor cu probleme”. Dacă în reportajul din numărul trecut recunoaștem clienților la anonimul aptitudinii virtuale (era vorba de elevi ceva mai măricei, cu liniile de dezvoltare ale personalității deja conturate), de data aceasta nu am descifrat decât o caracteristică singulară talia medie la învățatură.

Conform listei alcătuite ar fi trebuit să fac cunoștință cu cel puțin opt dintre elevii clasei. M-am rezumat numai la doi, dar convorbirea cu profesorii școlii mi-a dat temeuri să cred că observațiile pe care mi le-au prilejuit aceștia sînt, în esența lor, valabile și pentru ceilalți.

Inceputul l-am făcut cu Popescu Dan Ștefan. L-am găsit la domiciliu, delectându-se cu etern pasionantului, la vîrsta lui, Connan Doyle. Abia epuizase „Cei trei mușchetari”, regreta că nu găsește „După douăzeci de ani”, și pînă una alta înfuleca (termenul nu mi se pare deloc impropriu) „Cinele din Baskerville”. Încă de la prima privire sesizez câteva trăsături evidente. E un băiat cuminte (fiind singur acasă nu a pornit hoinar prin oraș, cum se întîmplă în alte cazuri, ci, dimpotrivă, și-a făcut lecțiile și s-a apucat de citit), suficient de degajat pentru vîrsta lui, politicoasă cu oaspeții. Dacă vine vorba despre învățatură nu are de ce să se sfiască. Știe bine că „n-o fi el cel mai strălucit”, dar nici rău nu stă. Așa că scoate carnetul de note fără grijă. Între șase și nouă, gama e completă. Predominanți — șase și opt. Media generală șapte, șapte și ceva. Să fie oare asta limita posibilităților lui?

Cum iei opt sau nouă, n-ai putea lua și zece?

Suride amuzat.
— Ba bine că nu!
— Și de ce nu iei?
— Păi dacă nu învăț...
— „Păi” de ce nu înveți?

A, nu, în condițiile astea nu discută! Schimbă tonul și devine dintr-o dată „serios”, ca la școală.

Ba învăț. Și azi m-am făcut lecțiile.

S-a și ridicat să-mi aducă drept dovadă caietele. Îl liniștește rugîndu-l să stea jos.

Te cred pe cuvînt. Nu despre asta e vorba. Vreau să vedem (îmi exprim această dorință în modul cel mai amical) dacă n-ai putea să înveți și mai bine.

I s-a părut că întrebarea sună a reproș, sau pur și simplu s-a săturat de acest subiect? Oricum, refuză să mai răspundă. Schimb priza:
— Îți place să citești?
— Oho!
— Și ce-ți mai place?
— Să mă duc la film.
— Te duci des la film?
— Numai duminică.
— Ce vrei să te faci cînd ai să fii mare?
— Nu m-am gîndit încă. Mai am timp.

Totuși, e bine să te hotărăști din vreme.

— Știu și eu... Fotbalist.

Nu mă arăt prea încîntat și Dan precizează imediat:

— Bineînțeles, să am și o profesie și să joc și fotbal.

Între timp sosește de la școală Nina, surioara mai mică, elevă în clasa a IV-a. În pofida diferenței de vîrstă, Nina, care are numai nouă și zece, își tratează fratele pe picior de egalitate. Intră în discuție, neîntrebată, cu seriozitatea comică a demnității ei de unsprezece ani.

E dezordonat — precizează ea mîlțios.

— Intr-adevăr?

Dan consimte, aproximativ, cu capul. Nina, implacabilă, își susține ideea.

Să arate caietele, să vezi cum scrie.

Dan se apără jignit.

— Anul trecut. Acuma m-am îndreptat.

Caută caietul de limba romină (e cel mai reprezentativ) în vrafurile de cărți și caiete împrăștiat pe o mîșafă, dar tocmai obiectul cu pricina se lasă greu descoperit. Îl cred din nou pe cuvînt, reținînd însă că limbușia Ninei nu se prea înșală. De aceea îi ascult atent verdictele:

— Și n-are nici ambiție.

„Adică voință” — traduce mintal și aștept confirmarea acuzatului care, tăcînd, spune mai mult decît în zece fraze.

Rezumînd datele acestei conversații putem delimita câteva elemente-cheie: Elevul Popescu Dan este un copil inteligent, destul de conștiințios, sensibil, cu voință insuficient cultivată și care nu are încă o idee prea clară despre utilitatea școlii sau despre rostul lui în viață.

Obiectul cunoștinței următoare — Gheorgon Constantin. Tipul băiețelului „spiritu”. Mic, negru, ager, surizător, strîns într-un pardesiou scurt („la modă”), sigur de el și gata să-și toarne o sută de răspunsuri pe minut. E de acord sau nu e de acord. Dacă este, vrea să-și arate și el motivele lui (și încă ce motive!). Dacă nu e, are argumente. Și dacă îl contrazici, să te ții! Ca și în alte multe cazuri, media șapte, dar la el, ca la nimeni. Astăzi ia un trei, mîine ia un nouă. Astăzi ia un nouă, mîine ia un trei.

Ce-i cu tine, Gheorgon?

E simplu, nu are nimic de ascuns:

— Să vezi. La romină aveam notă și credeam că nu mă mai ascultă. Cînd colo, m-a pus tot pe mine. Acuma ne-a mai dat și un extemporal.

— Și n-ai știut?

— Ceva, ceva am scris eu, dar nu prea. Dar nu-i bai. Trag tare la teză.

Dacă iei și la extemporal un trei?

Îmi face rapid o socoteală:

— Nouă, și cu doi de trei, cincisprezece. Împărțit la trei, cinci. Cu nouă sau cu zece în teză, șapte. Peste șapte.

Ride victorios: m-a „încuiat”.

Bine, măi Gheorgon, dar tu numai pentru note înveți?

Mă privește uluit. Habar n-are pentru ce învață. Uite, la chestia asta încă nu s-a gîndit.

Improvizează, la repetiție:

— Ei, nu, așa trebuie.

— Nu te interesează lecțiile pe care le citești?

— Cum adică?

— De exemplu la istorie. Să știi ce s-a întîmplat în trecut, în cutare an?

Nu e tocmai convins

— Da, mă interesează.

— Atunci?

Își ia seama, îmi pune mîna pe minecă și „stați să vă explic”:

— Uite, dacă învăț ceva care îmi place —

dacă fac niște exerciții la matematică, sau altceva — și îmi vine să mă joc, mă gîndesc: am notă la matematică. Mă ascultă? Nu mă ascultă.

Atunci strîng caietele și am plecat. Dar dacă n-am notă, sau dacă Silviu o face pe nebunul, că el e cel mai grozav, și vreau să-l dau gata (Silviu e celebritatea numărului unu a clasei) atunci nu mă duc. Stau pînă cînd învăț de zbirniie.

Repet procedeul folosit în cazul Dan.

— Ascultă, Gheorgon, tu ce ai să faci cînd o să crești mare?

Aceeași întrebare, aceeași răspuns. Despre asta nu discută, nu-și face probleme:

— Nu știu, nu m-am gîndit încă. Mai am timp.

— Cu cît te gîndești mai din timp, cu atît mai bine.

— Eh! (un fel de „Bah!”).

Are paisprezece ani. Mai sînt cinci, și acest termen, privit de pe poziția vîrstei lui, e ceva care seamănă cu infinitul.

Dar știi că de felul cum înveți acum depinde ce fel de om o să fii cînd o să crești mare?

Asta nu-i spune nimic. În tăcerea lui politicoasă ghicesc comentariul insolent („ce vrea ăsta de la mine!”). Precizez:

— Cei mai mari muzicieni au început să învețe muzică înainte de zece ani.

— Da? (ar vrea să de zică „începe să fie interesant”).

Nu o să fii un bun chimist sau un bun matematician dacă de pe acum nu înveți chimie sau fizică. Ce zici?

A înțeles.

Adică să mă gîndesc acuma ce am să fiu, și să învăț nu pentru că îmi cere la școală, ci ca să ajung ce vreau să fiu.

— Cam așa ceva.

— Aveți dreptate. O să mă gîndesc.

Succesul atît de ieftin dobîndit nu mi se pare prea sigur. Bănuiesc că vrea să mă „ducă” și verifîc.

— Repede te mai convîngi!

Gheorgon, logic și cinstit:

— Dacă aveți dreptate...

N-o să-mi spui că ai auzit lucrul acesta pentru prima dată de la mine. Despre asta v-au vorbit desigur și profesorii voștri.

Natural și consecvent sincer:

— Da, dar știți cum este? Dinșii ne vorbesc așa, în general și în trecut, pe cînd dumnea-

voastră acuma mi-ați spus într-altfel, așa, mai direct, mai... (ezită) prietenește.

S-ar putea să uite ceastă înșelăciune subită sau s-ar putea s-o ia în serios. Incontestabile însă și în cazul a-

cesta, ca și în cel precedent, rămîn faptele.

Gheorgon Constantin este tipul elevului cu posibilități categorice.

De ce nu se realizează, am văzut: învățatura nu are la el o perspectivă și școala e privită ca o obligație diurnă, valabilă pentru toți copiii, unde cine e băiat „deștept” se „descurcă”.

Elementele adunate de-a lungul acestei anchete au avut menirea să lămurească un fapt.

Unde este limita la care se opresc posibilitățile elevilor de nivel mediu? (Exemplele, repetăm, sînt purtătoare de cuvînt pentru o întreagă categorie. Amîndouă „cazurile” prezentate demonstrează că elevii respectivi ar putea să spargă ușor plafonul propriei lor categorii, pentru a trece în categoria „foarte bunilor”.

Ascensiunea către acest calificativ este barată însă de un balast individual specific. Posibilitățile presate de greutăți particulare nu-și pot prezenta măsura lor reală. Eliberate, ele s-ar putea desfășura în toată amploarea.

Iar cei chemați să le elibereze — mai e nevoie să spunem cine sînt?

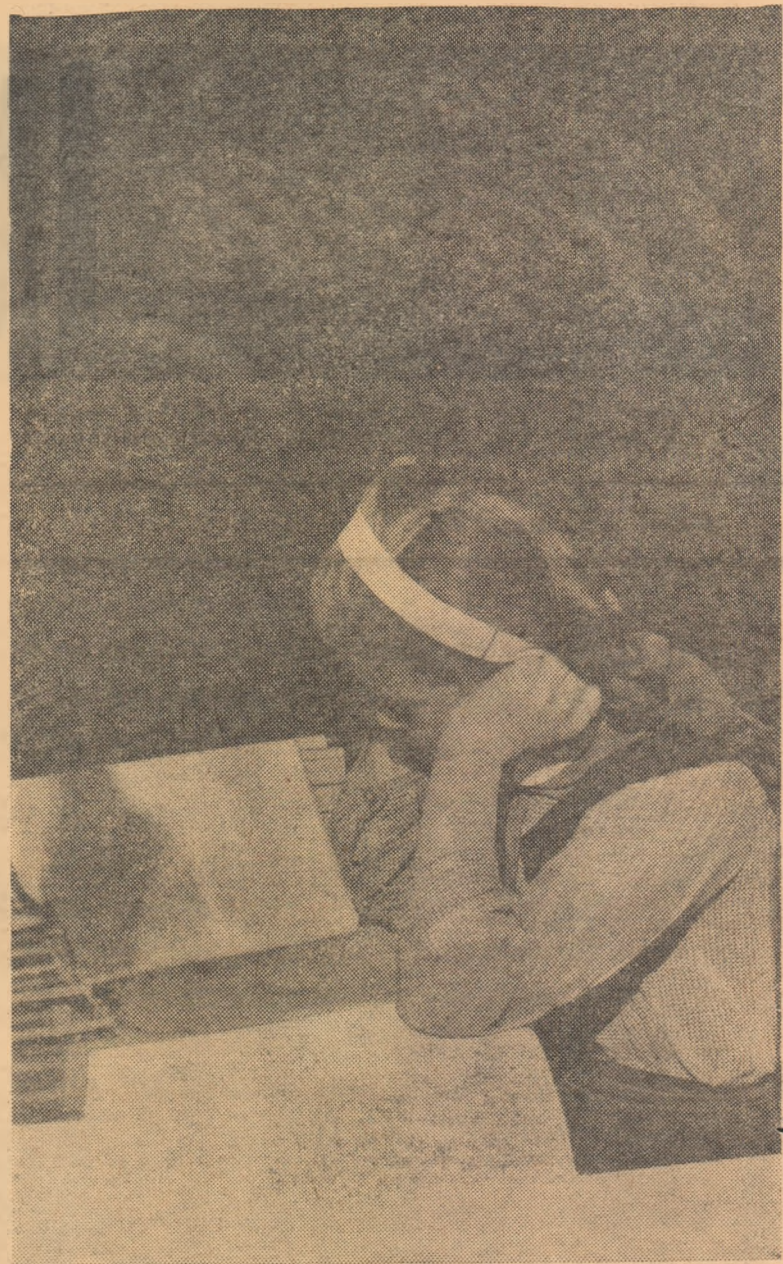
Deocamdată putem preciza doar căile acestei eliberări. Am concentrat în pilula „negativă” la fiecare din cei doi, pentru că el are valoarea unui punct de plecare. În drumul prin școală Popescu Dan trăște după sine un pietroi care se cheamă „dezordine” și altul care poate fi numit „lipsa de voință”. Gheorgon Constantin se luptă fără să știe cu povara unei anumite inconștiențe infantile. Și amîndoi aleargă legați la ochi cu banda lată și neagră a lipsei de țel în viață.

Ar fi naiv să ne închipuim că printr-o discuție solemnă de la pedagog la elev „am rezolvat problema”. Ba chiar poți să „discuți” cu Dan sau Gheorgon o mie de ani, și pînă la urmă să nu iasă nimic. Nu spun că discuțiile nu ar avea rostul lor. Depinde cum știi să le folosești cu măsură și în așa fel ca să „prindă”. Eficacitatea vine însă, mai degrabă, dintr-o sugestie abilă, bine plasată, dintr-o jumătate de gest, dintr-o privire, dintr-o vorbă. Flăcăruia voinței poate fi alimentată și avansată la gradul de vîlvătaie, de ambiție, iar ambiția poate fi stîrnită printr-o simplă laudă sau manifestînd doar îndiferență, neîncredere într-o împrejurare anumită sau zicem, spre pildă: tu să iei zece? n-aș crede!

Nu putem nici să distribuim pe bază de listă idealuri de viață pentru copiii noștri. Mînuind însă cu mobilitate floarea fină a mult pomenitului dar nu o dată puțin folositului tact pedagogic putem deschide calea unor vaste și luminoase perspective.

Fie acestea doar cîteva sugestii pentru a ridica barierele care închid căile posibilităților. Profesorul poate găsi sute altele asemenea lor.

O. BUZESCU

Studiu

Comunicarea noilor cunoștințe

(Urmare din pag. 1)

losim cît este necesar, da! Cit este necesar pentru ca să fim siguri că elevii au reușit să perceapă bine obiectele și fenomenele studiate. Abundența prea mare de material didactic restrînge spațiul pentru explicațiile noastre, abate atenția elevilor de la firul principal al lecției, diluează întreaga oră. În plus, profesorul este nevoit să treacă repede peste fiecare piesă, ceea ce înseamnă că elevii nu au timp să o întuiască îndeajuns. Prin urmare, nu „cît mai mult” material didactic, ci material ales cu grijă, așa ca el să ilustreze cele mai importante puncte din lecție.

Am asistat la lecția unui profesor, foarte bun cunoscător al obiectului său, dar care, în ciuda acestui fapt, obținea rezultate slabe la clasă. Cauza? Se mulțumea ca în cursul predării noilor cunoștințe să spună el totul, să lucreze tot timpul singur la tablă, transformînd pe elevi în niște spectatori pasivi ai celor ce se întîmplă la catedră. Este limpede că avem de-a face cu o greșală în predare. În asemenea cazuri, la o analiză mai atentă vezi că unele din aprecierile pe care le-a făcut pedagogul, ba chiar și unele din concluziile pe care le-a formulat el în cursul orei, puteau fi făcute sau deduse cu ușurință de către elevi. Pentru ce să spună profesorul singur că Dinu Păturică se caracterizează printr-o mare ambiție de a parveni, ambiție care îl împinge la cele mai josnice fapte, că este lingusitor, slugarnic și ipocrit etc. — cînd toate acestea pot fi deduse de către elevi fie și numai pe baza lecturii fragmentelor din manual?

A lămuri problemele cu ajutorul clasei nu este întotdeauna prea ușor pentru profesor. Aceasta îi cere măiestrie și o depună stăpînire a problemelor specialității. Procedînd așa, însă,

ii ajută pe elevi să-și dezvolte judecata, memoria, puterea de interpretare, de generalizare, le formează priceperea de a se exprima corect și clar. Și, în plus, procedeul acesta îl duce pe elev în centrul lecției, îl face să o trăiască, să o înțeleagă în întregime și astfel să și-o însușească mai ușor.

Prin urmare, multe lucruri pot fi lămurite de către elevii înșiși. Unele, după cum am văzut, în clasă, iar altele chiar acasă. Bineînțeles însă că în cel de al doilea caz e vorba numai de clasele mari. Din acest punct de vedere ni se pare interesantă experiența profesoarei Doina Macarie din Cernavodă, care, pentru a dezvolta gîndirea elevilor, pentru a le forma deprinderi de muncă intelectuală, se oprește mai puțin la unele părți din lecție — și anume la cele mai ușoare — arătînd elevilor că le vor găsi tratate mai pe larg în carte și dîndu-le indicații pentru studierea lor independentă.

Aici însă se cere, de asemenea, mare atenție. Să apelăm la elevi în explicarea noilor cunoștințe atunci cînd este vorba de probleme care sînt pe puterile lor și care nu îi supun la căutări zadarnice. Există noțiuni și părți din materialul ce trebuie predat care nu pot fi explicate decît de profesor, nu pot fi înțelese de către elevi decît cu intervenția foarte activă a acestuia.

Fără îndoială, aspectele discutate mai sus nu epuizează toate problemele transiterii noilor cunoștințe, care interesează îndeaproape întregul corp didactic, preocupat să realizeze lecții cît mai bune, cît mai eficiente, să-i pregătească pe elevi cît mai temeinic. Analiza realităților pe care le prezintă din acest punct de vedere, fiecare școală poate să facă obiectul unor interesante și utile dezbateri în consiliul pedagogic, menite să ducă la îmbunătățirea muncii în acest domeniu hotărîtor pentru buna pregătire a elevilor.

Corelarea cunoștințelor de morfologie și sintaxă

O cercetare întreprinsă în anul trecut de Institutul de științe pedagogice în legătură cu folosirea instruirii programate în predarea sintaxei la clasa a V-a a prilejuit, între altele, unele constatări referitoare la măsura în care se

păstrează, pe parcursul predării morfologiei, cunoștințele de sintaxă a propoziției cu care vin elevii din clasa a IV-a.

Un sondaj efectuat asupra cunoștințelor de sintaxă, prin lucrări de control date în trei clase a V-a după încheierea ciclului de lecții despre morfologie, a pus în evidență faptul că destul de mulți elevi întâmpină greutăți în stabilirea subiectului, a predicatului care răspunde la întrebarea „ce face subiectul”, ca și a celui care răspunde la întrebarea „cum este subiectul”, a atributului și complementului. O serie de elevi au confundat atributul cu complementul sau atributul și complementul cu subiectul, numele predicativ cu atributul sau cu complementul, atributul adjectival sau complementul circumstanțial cu predicatul etc. De exemplu, atribute ca „proaspăt”, „strălucitor”, „alb” au fost socotite de acești elevi predicate, complementele „în jgheab”, „acolo”, „la ei”, „sus” au fost socotite subiecte, numele predicativ „frumoși” din propoziția „porumbeii sînt frumoși” a fost considerat fie atribut, fie complement. S-a dovedit, de asemenea, dificilă pentru unii elevi stabilirea relației dintre atribut sau complement și partea de vorbire pe care o determină.

Toate acestea au lăsat să se vadă că, în timpul celor aproape șapte luni în care s-a predat morfologia, destul de mulți elevi au uitat ceea ce au învățat în clasa a IV-a despre părțile de propoziție. Ei și-au însușit cunoștințele de bază din morfologie (flexiunea substantivului, a pronumelui personal și a verbului),

dar nu s-au putut descurca în stabilirea funcției sintactice a părților de vorbire studiate, nerecunoscînd unele părți de propoziție pe care n-au mai avut ocazia să le analizeze de cînd au terminat clasa a IV-a. Profesorul a fost nevoit astfel să treacă la predarea sintaxei propoziției în condiții în care nu era asigurată o bază trainică pentru însușirea cunoștințelor noi. Pe de altă parte, cele șase ore rezervate de programa școlară pentru sintaxa propoziției s-au dovedit insuficiente pentru recîștigarea a ceea ce s-a pierdut și pentru asimilarea temeinică a noilor cunoștințe de către toți elevii.

Măsurile ce trebuie luate pentru înlăturarea acestei situații nu pot porni, firește, decît de la analiza cauzelor care au determinat uitarea cunoștințelor de sintaxă a propoziției predate în clasa a IV-a.

În căutarea acestor cauze am exclus de la început calitatea muncii profesorului, deoarece la toate cele trei clase la care am efectuat cercetarea lucrează profesori foarte buni, cu multă experiență în predarea limbii române, iar rezultatele obținute de ei în ceea ce privește însușirea de către elevi a cunoștințelor de morfologie au fost dintre cele mai mulțumitoare.

După părerea noastră, cauza principală constă în faptul că programa — ca și manualul alcătuit pe baza ei — rupe studiul morfologiei de studiul sintaxei propoziției. Astfel, programa trimite la funcția sintactică a părților de vorbire numai în legătură cu substantivul, iar manualul, deși dă funcției sintactice

a părților de vorbire ceva mai multă atenție, nu o face însă în suficientă măsură pentru a asigura păstrarea și consolidarea cunoștințelor de sintaxă predate în clasa a IV-a. Un mic număr din exercițiile aplicative date de manual la lecțiile de morfologie, (circa 12%) cer elevilor și indicarea funcției sintactice a părților de vorbire propuse pentru a fi analizate. Aceste exerciții sînt repartizate astfel: la declinarea substantivului — unul, la pronumele personal — două (după studiul pronomului și adjectivului posesiv), la verb unul, la propoziție unul și la conjuncție unul. E clar că atît de puține exerciții nu pot asigura nici pe departe păstrarea în memorie a unor exerciții învățate cu un an în urmă.

O a doua lucrare de sondaj, dată după predarea sintaxei propoziției, a scos la iveală faptul că mulți elevi întâmpină greutăți în stabilirea funcției sintactice a pronumelui personal în dativ și acuzativ, precum și a funcției nepredicative a modurilor nepersonale ale verbului. Se cer deci și în această privință mai multe exerciții. De asemenea, credem că ar trebui să se introducă atît în programă, cît și în manualul de gramatică pentru clasa a V-a, noțiunile de mod predicativ și mod nepredicativ, a căror cunoaștere va crea baza necesară pentru însușirea cunoștințelor despre predicat.

Calea pentru prevenirea neajunsurilor menționate nu poate consta însă numai în înmulțirea numărului exercițiilor aplicative

de analiză sintactică a părților de vorbire. Este necesară, după părerea noastră, organizarea judicioasă și sistematică, în clasa a V-a, a reverderii cunoștințelor de sintaxă a propoziției predate în clasa anterioară, în așa fel încît să se asigure păstrarea lor în memoria elevilor fără a prejudicia realizarea obiectivelor principale ale studiului morfologiei. Dar această organizare n-ar trebui lăsată numai pe seama profesorului sau a autorilor manualului de gramatică, ci ar trebui să fie rezolvată chiar prin programa școlară. Ar fi indicat, astfel, ca programa — și, în consecință, și manualul — să prevadă, după predarea fiecărei părți de vorbire, cîte o lecție specială care să trateze funcția sintactică a acesteia. În astfel de lecții cele studiate anterior de elevi s-ar îmbina îndeaproape cu noile cunoștințe de morfologie însușite de ei (cazurile substantivului și ale pronomului, funcția predicativă sau nepredicativă a modurilor personale sau nepersonale ale verbului). Credem de asemenea că, pe lângă aceste lecții speciale, ar fi necesare exerciții aplicative care să ceară analiza sintactică a trei-patru cuvinte din textul dat.

În felul acesta s-ar putea asigura, după părerea noastră, păstrarea în memorie și consolidarea cunoștințelor din clasa anterioară — bază trainică pentru însușirea în condiții bune a noilor cunoștințe.

prof. ȘTEFANIA POPESCU
cercetător la Institutul de științe pedagogice

OPINII OPINII OPINII OPINII OPINII

Ordinea predării cunoștințelor de geometrie

Cunoștințele de geometrie în spațiu care se predau în școala medie se impart, după cum se știe, în două mari secțiuni. Prima din acestea, care reprezintă, prin volumul de cunoștințe și timpul afectat de progra-

mă (30 de ore) aproape jumătate din materie, tratează despre drepte și plane. A doua secțiune tratează despre unele poliedre și corpuri de rotație, accentuînd pe determinarea ariilor și volumelor.

Consider just faptul că primei părți i s-a rezervat un număr mare de ore, deoarece astfel se creează posibilități de dezvoltare a imaginației spațiale și a gândirii logice a elevilor — lucru mai greu de realizat în secțiunea a doua unde, prin problemele care se pun, predomină calculul. Experiența predării arată însă că elevii întâmpină dificultăți în rezolvarea problemelor referitoare la poliedre și corpuri de rotație, nereușind să aplice așa cum se cere teoremele pe care le studiază.

Una din cauzele care determină aceste neajunsuri constă, după părerea mea, în faptul că teoremele referitoare la drepte și plane, precum și la poziția lor în spațiu unele față de altele, sînt studiate în mod izolat, elevii rămînînd cu impresia că materialul ce li se predă este constituit dintr-o mulțime dezordonată de chestiuni care nu decurg în mod necesar unele din altele. Ni se pare logic, de exemplu, ca după ce se studiază dreapta paralelă cu un plan și teoremele ce decurg de aici să nu se treacă la plane paralele, ci la teoreme referitoare la dreapta perpendiculară pe un plan și apoi la unghiul unei drepte cu un plan. Prin aceasta am grupa laolaltă toate teoremele în legătură cu poziția unei drepte față de un plan, după care am putea trece la teoreme în legătură cu poziția a doua planuri paralele, secante și confundate. Aici s-ar putea introduce noțiunea de unghi diedru, precum și teoremele referi-

toare la plane perpendiculare. Pe de altă parte, procedînd așa putem înlătura și unele lipsuri ale expunerii în legătură cu poziția a trei și mai multe drepte în spațiu, sau cu poziția a trei și mai multe plane.

Cred că întregul material cuprins în prima parte a geometriei în spațiu ar putea fi grupat într-un sistem ușor de studiat și reținut. O asemenea grupare ar fi, de exemplu, următoarea: introducere (dreapta în spațiu, plan); poziția relativă a două drepte în spațiu; poziția relativă a unei drepte față de un plan; poziția relativă a două planuri; poziția relativă a trei și mai multe drepte; poziția relativă a trei și mai multe plane.

Se știe că în realitate nu există decît corpuri, în timp ce suprafețele, liniile, punctele sînt noțiuni matematice născute prin abstractizare, reprezentînd părți constitutive ale corpurilor. Atunci de ce să separăm studiul dreptelor și planelor de poliedre, așa cum se întîmplă în prezent? Mai mult, dacă am desfășura predarea geometriei în spațiu conform cu etapele cunoașterii, ar trebui să pornim de la poliedre pentru a trece apoi la studiul dreptelor și, în sfîrșit, al planelor poliedre. De aceea socot necesar ca, înainte de a începe studiul dreptelor și planelor și al legăturilor dintre ele, să repetăm noțiunile de bază în legătură cu poliedrele studiate în clasa a VII-a, urmînd ca apoi să împletim problemele teoretice cu aplicații practice.

Astfel de aplicații ar putea fi, bunăoară, probleme ca: Fie paralelipipedul dreptunghic ABCD A'B'C'D'. Se intersectează

dreptele DB' și D'C? Dar dreptele D'C și BB'? Se poate duce un plan prin dreptele AB și B'C? Dar prin dreptele DC și DE' sau BC și AA'?

Sau: Același paralelipiped dreptunghic se taie cu un plan (P), care trece prin capetele a trei muchii ce pleacă din același vîrf (BA, BC, BB'). Ce formă are secțiunea?

Sau: Ținînd seama că paralelipipedul de mai sus are dimensiunile de 3 cm, 4 cm, 7 cm, să se calculeze aria secțiunii.

Este important ca în rezolvarea unor astfel de probleme să-i obișnuim pe elevi să nu răspundă schematic, folosind exagerat imaginația, ci să motiveze logic cauzele folosite pentru obținerea răspunsului.

Socotim că, punînd mai mult accent pe acest gen de probleme în predarea primei părți a geometriei în spațiu, reușim să înlăturăm o serie întreagă de greutăți ce se ivesc în studiul teoremelor.

O ultimă observație. Sîntem de părere că, pentru o mai bună predare a geometriei în spațiu la clasa a X-a, ar fi necesar să se prevadă în programă două ore de desen tehnic în care elevii să fie familiarizați cu proiecția de cabinet, pentru a-i ajuta în reprezentarea corectă într-un plan a figurilor din spațiu. Lucrul n-ar fi prea greu dacă am folosi cunoștințele dobîndite de ei la lecțiile de desen, în clasa a IX-a, în legătură cu proiecția paralelă oblică pe un plan frontal.

prof. ȘERBAN I. POPESCU
Strehaia

Un pas înainte în pregătirea viitorilor profesori

Instantaneu

Practica continuă de două săptămâni efectuată în ultimul an al institutelor pedagogice constituie un element important în pregătirea viitorilor profesori, ea punându-i în situația de a rezolva, încă în timpul cit sint studenți, unele probleme de felul aceluia pe care vor trebui să le rezolve atunci când își vor începe munca la catedră. Tocmai de aceea majoritatea institutelor pedagogice acordă multă atenție bunei desfășurări a practicii continue.

Conducerea Institutului pedagogic de 3 ani din București, de exemplu, a cerut conducătorilor facultăților să se ocupe nemijlocit de organizarea practicii și a asigurării, în același timp, o strânsă colaborare între cadrele didactice de specialitate și cadrele care predau pedagogia și psihologia. Pe lângă faptul că au îndrumat personal organizarea practicii continue, decanii facultăților au asigurat instruirea conducătorilor fiecărei grupe de practică, precum și a studenților, asupra modului cum trebuie să-și desfășoare munca, ceea ce a imprimat de la început un caracter de seriozitate acestei activități. La fiecare grupă au fost repartizate, în afara îndrumătorilor de specialitate, cadre didactice care predau pedagogia sau psihologia.

Cu câteva zile înainte de începerea practicii, consiliul științific al Institutului a ascultat informațiile decanilor și ale organizatorilor de practică și a putut lua, pe baza acestora, ultimele măsuri pentru o cit mai bună și eficientă desfășurare a muncii. În cursul desfășurării practicii catedra de pedagogie a analizat la rîndul ei contribuția pe care o aduc membrii săi în organizarea practicii și a stabilit măsuri pentru ca sprijinul și contribuția acestora să fie cit mai substanțiale.

Metodicienii și responsabilii de grupă, ca și profesorii din școlile alese pentru practică, au acordat mult sprijin pentru cit mai buna reușită a lecțiilor de specialitate. Studenții au fost îndrumați să folosească metode moderne de predare și un material didactic bogat. Am avut prilejul să vedem lecții la care s-au folosit materiale didactice ingenioase și utile, în unele cazuri confecționate chiar de studenți. Așa au fost, de exemplu, lecțiile de fizică predate la Școala generală de 8 ani nr. 146, sau unele lecții de geografie ținute la Școala medie nr. 10. A devenit acum o adevărată deprindere pentru studenți să-și pregătească din vreme planurile lecțiilor, să asiste la orele precedente aleleia pe care o vor ține ei, pentru a asigura continuitatea predării, să ceară caietele de teme ale elevilor pentru a le corecta.

Discuțiile organizate pe marginea lecțiilor, la care au participat și profesorii claselor unde s-au predat acestea, au lămurit lacunele, stîngăciile, ezitățile sau greșelile de conținut și metode avute în activitatea unor studenți. La rîndul lor și aceștia au avut, în marea majoritate a cazurilor, o atitudine activă și combativă în discuții. De exemplu, studenții Facultății de matematică, care și-au efectuat practica la Școala generală de 8 ani nr. 143, au expus cu curaj păreri bine documentate și argumentate, au sesizat și au combătut o serie de neajunsuri și au cerut în același timp explicații asupra unor probleme care li s-au părut neclare. La fel s-au petrecut lucrurile și la grupele studenților de la Facultatea de arte plastice, care și-au desfășurat practica la Școala medie nr. 12 și la Școala generală de 8 ani nr. 92.

Pe lângă lecțiile de specialitate, în cadrul practicii continue s-a pus un deosebit accent și pe organizarea activităților educative, ca și pe participarea studenților la celelalte activități din școală. S-a căutat astfel ca, pe cit posibil, fiecare viitor profesor să pregătească și să conducă o oră de dirigiență sau o activitate pionierească, fiecare grupă să asiste la o ședință de consiliu pedagogic sau la o ședință a comisiei metodice, să participe la o adu-

nare a părinților pe clasă sau la un lectorat pentru părinți, la fiecare din acestea prezentându-se și planul de activitate pe întregul an. De asemenea, fiecare student a primit sarcina să viziteze acasă, în timpul practicii continue, cite 1—2 elevi, să aibă convorbiri cu părinții acestora și cu profesorii de la celelalte specialități, căutînd să cunoască și să rezolve problemele care se ridică în legătură cu elevii respectivi așa cum ar trebui să o facă dacă ar fi diriginți.

S-a remarcat că acolo unde studenții au lucrat, în cursul celor două săptămâni de practică continuă, în aceleași școli și cu aceiași profesori ca în timpul practicii curente, rezultatele au fost mult mai bune. Profesori ca Eugenia Lascu, Costache Negruți și Gheorghe Tutuianu de la Școala generală de 8 ani nr. 143, Margareta Nicolescu de la Școala generală de 8 ani nr. 168, Steliana Popescu de la Școala generală de 8 ani nr. 124, Alice Constantinescu și Sofia Negulescu de la Școala generală de 8 ani nr. 141, Marin Devechi de la Școala generală de 8 ani nr. 5 și mulți alții sint iubiți, respectați și ascultați de studenți, cu care au convărat timp mai îndelungat. Directorii sau directorii adjuncți ai unor școli, ca de pildă tovarășii Constantin Tuzu (Școala de 8 ani nr. 146), Paulina Teodorescu (Școala de 8 ani nr. 99), N. Petroiu (Școala de 8 ani nr. 143), Pavel Bolog (Școala de 8 ani nr. 169), Eugen Cumpăță (Școala de 8 ani nr. 92), Maria Marian (Școala de 8 ani nr. 124) și alții, la care se organizează practica de real mulți ani, acordă un sprijin real desfășurării acesteia. În organizarea practicii în viitor ar trebui să se țină neapărat seama de asigurarea continuității muncii în aceeași școală și la aceiași profesori.

Studenții tuturor facultăților au participat și la unele activități culturale. Cei de la Facultatea de științe naturale, care au efectuat practica în mediul sătesc, au și organizat astfel de activități, iar o parte din studenții Facultății de matematică au participat și la un simpozion al filialei raionale a Societății de matematică, unde s-au discutat probleme ale modernizării predării. Îndrumați cu grijă de catedra de pedagogie a Institutului și avînd, în același timp, sprijinul larg al directorilor de școli, al diriginților, al profesorilor, studenții s-au pregătit minuițos pentru toate aceste activități, care au fost urmate de discuții fructuoase.

ION GH. BORCA

În acest fel, practica continuă a contribuit într-o mare măsură la pregătirea cit mai completă a viitorilor profesori pentru întreaga muncă pe care o vor duce în școală și în afara ei, în localitățile în care vor fi repartizați.

Din modul cum s-a desfășurat practica a reieșit însă necesitatea ca încă din anul II studenții să fie puși în situația de a asista măcar la cîteva ore de dirigiență, să cunoască planul de muncă al diriginților pentru întregul an (așa cum s-a și procedat, de altfel, la unele facultăți), pentru ca în anul III să se poată trece direct la organizarea orelor de dirigiență de către studenți. De asemenea, s-a constatat că ar fi bine ca încă din anul II studenții să participe la unele activități.

Ceea ce este deosebit de îmbucurător e faptul că majoritatea studenților face lecții bune, unii din ei chiar foarte bune, de un nivel mai ridicat decît în anul trecut. Acest lucru îl afirmă nu numai responsabilii de grupă, metodicienii sau cadrele didactice din institut care au controlat munca studenților, dar și profesorii în clasele cărora se efectuează practica, precum și directorii școlilor respective. Rezultă, așadar, că în pregătirea de specialitate și metodică a studenților Institutului s-a realizat un nou pas înainte, care acum trebuie consolidat.

Rezultatele practicii pedagogice continue, ale practicii în general ar putea fi și mai bune dacă toți profesorii la care fac practică studenții ar depune același interes și dacă toate școlile ar ține seama, încă de la începutul anului școlar, de problemele pe care le ridică organizarea practicii, rezolvînd în funcție de acestea alcătuirea orarilor și repartizarea claselor pe profesori.

Pregătind încă din timpul anului școlar în curs organizarea practicii anului viitor, selecționînd de pe acum și atrăgînd în jurul Institutului pe directorii de școli și cadrele didactice la care se organizează practica, creînd condiții ca acestea să se desfășoare în mai multe școli, pentru a descongiona unele din ele care acum sint supraincărcate (de exemplu școlile generale de 8 ani nr. 146, nr. 143 și nr. 124), vom putea face ca studenții să muncească mereu mai bine, pentru a putea deveni profesori harnici și pricepuți, capabili să îndeplinească sarcinile complexe ale activității instructiv-educative.

În liniștea calmă a clasei, băieșului cu vârtejul zbîrlit pe creștet, fizionomia hărții i se pare încă misterioasă și, înfiorat de amețitoarea imensitate a lumii, se simte poate copleșit. A aflat de la profesorii săi că pretutindeni, de la ecuator pînă la poli, de-a lungul și de-a latul lumii trăiesc oameni, copii asemenea lui, bărbați și femei, milioane de ființe deosebite prin grai sau prin culoare, dar unite de lumina aceleiași dorințe comune, de fericire, de pace, de liniște, de prietenie.

Așa cum îi vedem aici — de-o parte omulețul și candoarea lui uimită, de cealaltă harla unde paralele și meridiane se întretaie peste continente și oceane, alcătuiesc o sinteză cu valențe simbolice. Copiii de astăzi, milioanele de copii de pretutindeni sint stăpînii lumii de mine. Uriașul acesta care este universul nostru își va alcătui peste decenii viitorul după firea și gîndurile lor.

În numele acestui viitor, o dată cu străvechile și noile învățături despre natură și despre oameni, despre gînduri și despre înfăptuiri, să facem să crească nestăvilită în sufletele lor credința în victoria înaltelor idealuri omenești, să-i învățăm să lupte pentru această victorie, să facem ca vocea lor, firavă astăzi, să răsunе mine bărbătește în grandiosul cor al omenirii.

Educația fizică în clasa I

Predînd educația fizică în mod experimental în clasele I am avut de rezolvat o serie de probleme determinate de particularitățile de vîrstă ale școlarilor, de nivelul lor general de cunoștințe și deprinderi etc.

Am acordat o mare însemnătate primului contact cu acești elevi, pentru a le insufla de la bun început interes față de educația fizică. Le-am arătat înainte de toate că dacă vor executa cu grijă exercițiile pe care urmează să le facem împreună, aceasta va contribui, în forme plăcute și atractive pentru ei, la dezvoltarea lor fizică armonioasă și la întărirea sănătății lor.

Caut permanent ca lecțiile de educație fizică să se desfășoare într-o strînsă coordonare cu etapele de pregătire generală a elevilor la celelalte obiecte de învățămînt și mă străduiesc să dau muncii mele un caracter cit mai sistematic. Pentru a realiza toate acestea caut permanent să asigur o desfășurare planificată a fiecărei ore de curs, conștientă fiind de faptul că dacă ora se desfășoară la voia întîmplării, în afara unor obiective stabilite cu grijă, numai ca un prilej de odihnă activă cu caracter recreativ sau de divertisment, ea nu-și poate atinge țelul instructiv-educativ.

La fiecare lecție fac întîi cu elevii exerciții de front și de ordine, fără de care clasa nu poate fi organizată. Din formația de bază a raportului trec la executarea celorlalte formații de lucru, indicînd pentru aceasta — prin comenzi scurte — ruperi de rînduri și

refacerea formației. Cer elevilor să folosească în deplasare pasul alergător, săritura pe un picior sau pe amîndouă, mersul ghemuit sau mersul ghemuit cu sprijin pe palme etc. Procedînd astfel asigur participarea activă a tuturor elevilor și ridic potențialul lor de lucru (le fac „încălzirea”), ceea ce îmi permite să trec la executarea exercițiilor de dezvoltare fizică generală, cu care se încheie prima parte a lecției — exerciții de trunchi și membre, în funcție de spațiul pe care-l am la dispoziție. Dau multă atenție exercițiilor de brațe din poziția stînd, care au un caracter de corectare a poziției trunchiului. Un astfel de exercițiu este, de pildă, rotirea simplă a brațelor ducînd brațele prin înainte sus, spre spate și revenire.

În partea a doua a lecției ținînd seama de vîrstă elevilor, caut să imprim un caracter de joc, de întrecere, tuturor elementelor în care urmează să-i inițiez.

Pentru această parte a lecției, avem la dispoziție o întreagă varietate de teme, în funcție de timp, de locul unde se desfășoară lecția, de materialele sportive pe care le avem. Iată, de pildă, desfășurarea unei teme privind prinderea și aruncarea mingii de oină. Tema se realizează sub forma unui joc de ștafetă, fiecare rînd al coloanei de gimnastică constituînd o echipă cu un număr egal de jucători. Mingea aflîndu-se, atunci cînd se dă comanda de plecare, la primul jucător, acesta se îndreaptă către peretele din spate, ocolînd coloana prin exterior. Pe par-

curs aruncă mingea în sus și o prinde de cîteva ori, iar în vecinătatea peretelui o lansează în acesta din dreptul umărului (ca la aruncarea unei pietre). Prin zînd mingea se întoarce către linia de plecare, aruncînd-o și prinzînd-o iar de cîteva ori. Ajuns în față predă mingea următorului jucător, retrăgîndu-se prin interiorul coloanei pe ultimul loc. Echipa cîștigătoare se stabilește pe baza unui punctaj, luîndu-se în considerare disciplina, execuția corectă și timpul realizat.

Lecția se încheie cu exerciții de liniștire care au scopul de a pregăti clasa pentru celelalte activități ale zilei. Un exercițiu de liniștire constă, de exemplu, în ducerea brațelor prin lateral sus, prinderea degetelor și răsucirea palmelor, ridicarea pe vîrfuri și ușoare îndoiri stînga-dreapta, apoi căderea complet relaxată a trunchiului pînă în poziția ghemuit. După aceasta clasa se alinază în formație de raport. Se fac aprecieri asupra desfășurării lecției, urmate de salutul profesorului, după care elevii părăsesc sala în ordine, primul rînd fiind alcătuit din echipa cîștigătoare.

Îmi propun ca pînă la sfîrșitul trimestrului, elevii să-și însușească temeinic întoarcerea pe loc și să cunoască formația de raport în linie pe două rînduri, din care să poată trece cu ușurință în alte formații de lucru, cum ar fi linie pe un rînd, cerc, coloană de gimnastică pe patru rînduri etc.

Prof. ELENA SAN-MARINA

CUNOȘTINȚELE ELEVULUI DIN PRIMELE CLASE (III)

● Automatizarea și calculul cifric ● Scrierea caligrafică și formarea scrisului rapid ● „Spontaneitate” sau deprinderi de desen?

Formarea deprinderilor de care trebuie să dispună școlarii din primele clase constituie o preocupare importantă a psihopedagogilor și specialiștilor în predarea diferitelor discipline, datorită faptului că deprinderile au o pondere deosebit de importantă în pregătirea elevilor din aceste clase.

Ne vom ocupa în primul rând de formarea deprinderilor de calcul, căci reconsiderarea calitativă a acestei probleme în ansamblu ar permite eliberarea unor mari rezerve de timp, care ar putea fi utilizate cu mai mult folos în formarea sistemului de cunoștințe matematice al școlărilor, în formarea gândirii lor științifice.

A forma deprinderi înaintate în domeniul matematicii înseamnă a-i înarma pe elevi cu elemente de calcul rapid care să permită în același timp transferul reversibil din domeniul operațiilor aritmetice în domeniul operațiilor algebrice, cu capacitatea de a evalua aproximativ rezultatele ce trebuie obținute și cu cunoașterea unor artificii menite să reducă numărul operațiilor utilizate. Este vorba aici de două aspecte: în timp ce primul se referă la formarea unor deprinderi de calcul elementare care să ușureze instalarea automatismelor, al doilea privește deprinderi cu caracter mai complex, mai subtil, legate de metodele rapide de calcul, de evaluarea aproximativă a rezultatelor etc.

În legătură cu primul aspect, să ne oprim întâi la un simplu exercițiu de scădere, care figurează în orice manual de aritmetică pentru clasa I la capitolul „Scăderea cu trecere peste 10”. Bunăoară, un exercițiu de tipul $17 - 9 = \square$. Unii învățători, ca de altfel și manualul de aritmetică pentru clasa I (EDP-1964), recomandă pentru rezolvarea lui următoarele operații: $17 - 7 = 10$, $10 - 2 = 8$, deci $17 - 9 = 8$. Privit cu atenție, acest procedeu arhiuziat relevă două serioase greșeli. În primul rând, el inversează direcția normală a raționamentului: în loc să se scadă, așa cum cere exercițiul, al doilea termen al diferenței din primul termen, se scade o parte a primului termen din termenul al doilea ($9 - 7$), iar apoi restul din primul. Apoi, din punct de vedere aritmetic propriu-zis, viciul procedurii constă în faptul că rezultatul uneia dintre operațiile parțiale este un număr negativ (-2).

Care este desfășurarea normală a operației? Iată-o: $17 - 9 = (10 + 7) - 9 = (10 - 9) + 7 - 8$. Procedul acesta corespunde firului logic al raționamentului, elimină utilizarea parțială a numerelor negative și face o trecere de la operațiile aritmetice la cele algebrice, indicând posibilitatea celei mai firești descompuneri în factori a unui termen al operației. Folosirea lui permite școlărilor să efectueze calculele într-un timp cu 20 până la 50% mai scurt decât metoda recomandată în manual. Dacă raportăm acest câștig la numărul mare de operații asemănătoare pe care le au de efectuat oral școlarii din clasa I, ne dăm seama că și dintr-un asemenea fapt aparent mărunț se poate obține o rezervă apreciabilă de timp, care ar putea fi utilizat cu succes pentru dezvoltarea raționamentului lor matematic.

Începând din clasele a II-a și a III-a școlarii au de efectuat înmulțiri cu numere formate din trei și respectiv patru cifre, ale căror rezultate vor prezenta numere cu 6 sau 8 cifre. Volumul mare de operații pe care le implică astfel de înmulțiri distrage atenția școlărilor de la analiza rațională a exercițiilor și mai ales a problemelor. Oare nu putem ușura această muncă de Sisif, care consumă o cantitate imensă de timp, introducând progresiv deprinderi de calcul simplificat (inclusiv folosirea unor scheme și tabele), iar începând din clasele a IX-a sau a X-a și a unor rigle de calcul, simplificate?

În prezent există tendința de a elabora procedee de calcul rapid pentru grupe relativ mici de operații cu specificitate identică. (De exemplu, pentru înmulțirea unei serii de numere care se termină toate cu

cifrele 1, 5 sau 6, la care rezultatul obținut va fi un număr terminat cu aceeași cifră). Evidentele avantaje ale însușirii unor asemenea tehnici de calcul tind să impună folosirea lor în învățământ, așa cum s-a impus și predarea determinantilor chiar de la primele cunoștințe de algebră. Iată, de exemplu, o metodă de calcul foarte rapid pentru înmulțirea a două numere apropiate de 100, 1000, 10000 etc. — să spunem pentru înmulțirea lui 92 cu 96. Vom considera următorul sistem de algoritmi: primul termen minus diferența între 100 și al doilea termen, înmulțit cu 100, la care se adaugă produsul diferențelor între 100 și fiecare dintre termenii înmulțirii. Respectiv: $(92 - 4) \times 100 + 8 \times 4 = 8832$. La fel se poate efectua înmulțirea $986 \times 997 = (986 - 3) \times 1000 + 3 \times 14 = 983042$. Aceste posibilități de înmulțire rapidă implică anumite artificii de calcul și procedee algebrice care transformă înmulțirea în aflarea pătratului unui binom. Dar, desigur, elevii din clasele mici nu au nevoie de o asemenea explicație pentru a-și însuși procedeele propriu-zis. În schimb, atunci când vor ajunge la studiul pătratului unui binom, profesorul va dispune de exemple foarte sugestive.

Tehnici de calcul rapid se aplică și la înmulțirea unor numere având aceeași cifră la ordinul sutelor și la cel al zecilor, cifrele unităților totalizând zece (784×786), la înmulțirea cu el însuși (respectiv ridicarea la pătrat) a unui număr terminat cu 5, (de pildă 35×35 , 75×75 etc.), unde e de ajuns să se înmulțească cifra zecilor cu cifra imediat superioară și să se adauge 25. (De pildă, pentru 35×35 , $3 \times 4 = 12$, deci răspunsul este 1225).

Procedeele de acest fel (extrem de numeroase) pot fi memorate cu ușurință de elevi, ajutându-i să simplifice calculele. Într-o recentă emisiune de televiziune în care erau prezentate curcurile de la Palatul pionierilor din Capitală, cercul de matematică a înfățișat o serie de exerciții aritmetice rezolvate după metode de calcul rapid. Mai toți școlarii care au privit emisiunea și-au însușit chiar în timpul urmării ei câteva dintre tipurile de rezolvări prezentate.

Utilizarea metodelor de calcul rapid — sistematizate în mod special astfel încât însușirea lor să fie cât mai mult înlesnită — ca și a tabelelor liniare sau rotative de calcul, ar reduce cu mai mult de jumătate din timp durata rezolvării

problemelor, pe lângă faptul că i-ar familiariza pe elevi cu diferite artificii fără de care nici nu se poate concepe calculul integral sau cel diferențial. Orelle folosite pentru formarea unor asemenea deprinderi complexe ar fi recuperate din plin atât pe plan cantitativ cât și calitativ.

O altă grupă de deprinderi deosebit de importante pentru pregătirea școlărilor din primele clase o constituie deprinderile de scris-citit. Și în acest domeniu psihopedagogia modernă aduce o serie de precizări importante.

Pentru obținerea unor rezultate cât mai bune în formarea deprinderilor de citire, pedagogii specializați în problemele programării învățământului au construit, în diferite variante, o mașină ale cărei principale elemente sînt un magnetofon și un aparat pentru proiectarea textelor de lectură. Elevii citesc textele proiectate pe ecran iar lectura lor e înregistrată pe bandă, după care pot asculta citirea corectă pentru verificare. În același timp, profesorul dispune de bandă pentru a putea cunoaște greșelile elevilor și a lua măsuri de corectare. Ritmul proiectiei poate fi sporit treptat, pînă la nivelul limitei obiective de formare a deprinderilor. În felul acesta sînt eliminate interferențele care determină la elevi tendința de a întîrzia în lectură.

Se pun o serie de probleme de mult interes și în legătură cu formarea deprinderilor de scriere. În momentul de față li se predă elevilor scrierea caligrafică, care a rămas, în linii generale, aproape aceeași cu scrierea de acum un veac. Majoritatea psihopedagogilor sînt însă de părere că numeroase cauze psihologice împiedică însușirea unei asemenea scrieri caligrafice și impun adoptarea unei scrieri simplificate. De pildă, faptul că în scrierea caligrafică literele sînt dispuse oblic, avînd o înclinare de 30°, determină o poziție oblică a capului și corpului școlărilor în timpul scrisului. Or, în mod firesc, elevul se orientează către poziția dreaptă, ceea ce face ca stimulentele — litera caligrafică model — să-și piardă din valoare. La aceasta se asociază însă și alte elemente care împiedică litera caligrafică model să fie un stimulente puternic. Astfel, școlarul vine în contact și cu alți stimulente, mai puternici ca valoare de excitație corticală și cu capacități mai îndelungate de asociere: este vorba de literele de tipar din manuale, din ziare și reviste, de pe firmele văzute pe stradă etc. Toți acești stimulente determină un continuu un proces de ștergere a stimulentei pe care îl reprezintă litera model caligrafică, situată, prin caracteristicile ei, la un pol opus. S-a stabilit de asemenea că literele simple, drepte, impresionează într-o măsură mult mai mare decât literele caligrafice analizatorul vizual al școlărilor. La aceasta se mai adaugă efectul psihologic contradictoriu determinat de alternanța între oblicitatea liniilor din caietele-tip pentru scrierea caligrafică și perpendicularitatea liniilor din caietele de matematică. O serioasă dificultate suplimentară pentru formarea deprinderilor de scriere o constituie și variația apăsării exercitate asupra peniței pentru obținerea alternanței de grosimi caracteristică literelor caligrafice.

Toate acestea fac ca de la început să existe două tendințe în scrierea elevilor, aceștia renunțînd tot mai mult, pe măsură ce trec în clasele mai mari, la elementele de scris caligrafic și adoptînd un scris simplificat. Fiind însă nevoiți să-și formeze singuri, fără îndrumări, un asemenea scris, mulți din ei ajung să folosească

caractere încleșcate, ilizibile, inegale și lipsite de eleganță.

Pornind de la aceste constatări, psihopedagogii propun să li se predea de la început elevilor o scriere simplificată cât mai apropiată de tendințele obiective existente în formarea deprinderilor de scris. Caracteristicile acestui scris simplificat ar fi orientarea pe verticală a axei literelor — întrucît această orientare constituie direcția optimă de scris — și eliminarea ornamentelor parazitare și a alternanțelor de grosimi. Iată, în comparație cu literele mari caligrafice actuale, litere simplificate:

A, B, C, D, E, F, G,

A, B, C, D, E, F, G,

Se consideră că, utilizînd o asemenea scriere simplificată, pe baza căreia se pot forma mai ușor automatismele, și copiii mai mici de 7 ani pot învăța să scrie corect și rapid. Nu mai puțin important este faptul că adoptarea scrierii simplificate poate duce și la îmbunătățirea caracteristicilor generale ale scrierii elevilor.

Cercetările legate de pregătirea elevilor din clasele mici au ca obiectiv și formarea deprinderilor de desen. Se socotește ca fiind cu totul neindicat faptul că tocmai în aceste clase, adică în perioada cînd copiii au nevoie de cît mai multe demonstrații și îndrumări practice, ei sînt lăsați să lucreze singuri. Într-adevăr, dacă în clasele mari se dau noțiuni despre perspectivă, despre diferite tehnici de desen etc., în primele clase, sub motivul cultivării spontaneității în expresie, a imaginației etc. elevii sînt îndrumați cu totul sumar. Este drept că o parte din ei ajung și fără îndrumare la forme corespunzătoare de expresie. Dar aceștia sînt numai copiii cu aptitudini speciale pentru desen, care reprezintă o minoritate în masa elevilor, în timp ce sarcina școlii este de a-i învăța pe toți să deseneze.

O serie de experimente efectuate de colective formate din psihopedagogi și profesori de desen au demonstrat că și elevilor mici le este accesibilă noțiunea de perspectivă — prezentată bineînțeles numai pe cale intuitivă — că ei pot să efectueze crochiuri, să „prindă” mișcarea personajelor, să reprezinte vederi în spațiu, nu construcții de genul vechilor picturi egiptene, amplasate doar în plan. Aceasta nu înseamnă nicicum să se renunțe la dezvoltarea imaginației, la expresia spontană. Trebuie să se obțină însă, în același timp, ca toți elevii să atingă un nivel acceptabil de deprinderi de desen, extrem de necesare în însușirea cunoștințelor din domeniul multor discipline.

Modernizarea procedeele de formare a deprinderilor în primele clase poate contribui în mod substanțial ca, încă de pe treptele sale inferioare, procesul de învățare să nu se reducă la însușirea unor abilități izolate, ci să fie orientat ferm spre organizarea unui sistem ale cărui elemente să se afle într-o înlanțuire perfect logică.

MIRCEA HERIVAN

Formarea deprinderilor are o pondere deosebit de importantă în pregătirea elevilor din primele clase. Ce spun în această privință cele mai noi studii de psihopedagogie și metodică?

Dirigintele la lucru

Vasile Cica, dirigintele clasei a IX-a de la Școala medie din Belint, raionul Lugoj, coboară fără grabă treptele internatului, cu gândul la discuția pe care a avut-o cu elevii lui în sala de meditații. Afară s-a înnoptat de-a binelea și plouă des, mohorât. O ia prin spatele școlii de-a dreptul către casă, rememorându-și, în drum, filmul acestei zile pe care și-a petrecut-o în întregime în mijlocul elevilor săi. A asistat la trei ore de curs, a fost alături de elevii în recreație, i-a vizitat pe doi dintre ei acasă, iar acum, spre seară, a poposit și la internat.

Fiecare moment al acestei zile i-a adus ceva prețios: i-a relevat unele lucruri noi, pe care nu le cunoscuse înainte, i-a confirmat unele păreri, i-a schimbă altele. Dintr-o dată, toate acestea și-a notat câteva rânduri în carnetul său. Iar acum, acasă, recitându-și notele, chibzuiește concentrat, cu fruntea înglobată, la concluziile care se impun, la măsurile care trebuie luate.

Cu câteva zile înainte se întărise să asiste la lecțiile de matematică, de fizică și chimie, pentru că la aceste discipline existau în catalog câteva note mici. Voia să vadă cum se comportă elevii lui la lecții, să afle împreună cu profesorii de specialitate, cauzele rămănelor în urmă, pentru ca tot împreună să poată găsi soluțiile.

Să răsfoim paginile carnetului său.

Ora întâia l-am comunicat dinaintea profesorului ce mă interesează, am discutat cu el despre situația clasei la obiectul său. Acum, după ce a controlat temele, da elevilor, pentru zece minute, un extemporal. Subiectul — problema pe care o avuseseră de rezolvat acasă, dar cu alte date. Iată un bun prilej, și pentru mine și pentru profesor, de a verifica cum își întocmesc elevii temele: dacă le fac singuri, cu ajutorul, sau dacă le copiază. Cu mai mulți par sigur: pe compozițiile lor. Unele însă, se fac, încercând să tragă cu ochiul ba la dreapta, ba la stânga. Sînt și cîteva care rămîn cu feașa de hirtie aproape albă.

Cele zece minute s-au scurs. Este chemată la tablă, să rezolve problema. Maria țineva bună, pe care mă bazez mult. Dar ce se întâmplă? Maria se întorcă, nu poate duce calculul pînă la capăt. Iată dar că sînt și elevi buni care, bazându-se pe încrederea profesorului, nu se pregătesc uneori conștient. Atenție! Să discut, la următoarele ore de diriginție, despre perseverența în muncă, despre conștiințanță, despre ce înseamnă a-ți însuși munca altuia sau referire la cei ce „trag cu ochiul”.

Ora a doua. Cei mai mulți elevi sînt bine pregătiți. Un „bravo” lui Andrei l-a progresat mult de la ultima noastră discuție, cînd l-am convins, cred, că de mult pierde întinzînd de la ocol. Alt „bravo” Oțchi. Sînt dar și ea seama că am avut dreptate afirmînd că, atunci cînd vrea, poate să învețe bine.

Foarte neplăcut: de cîteva ori, clasa a fost turburată din cauza indisciplinei. Gheorghe vorbește neîntrebat. Nicu discută cu vecinul. Ion se agită după niște creioane. Despre toți aveam însă impresia că sînt disciplinați, căci așa erau la orele mele. Am să discut cu fiecare în parte, iar cu unii, care au luat note mici tocmai pentru că n-au fost atenți, am să discut în fața clasei.

Ora a treia. M-a interesat deosebi situația Rodicăi (în ultima vreme mă îngrijorează: a absentat mult din cauza unui necaz în familie și a rămas în urmă). După răspunsurile pe care le dă, se pare că încă nu s-a pus la punct. Am să discut cu profesorul. Am să-i spun ce a fost cu ea și am să-i propun să-i dea cîteva consultații în legătură cu materia la care a lipsit.

Mă îngrijorează un fapt: am constatat că se suflă. Chipurile,

se „ajută”, unii pe alții. Un elev a fost chemat la tablă să scrie o formulă și colegul lui de bancă s-a simțit dator să-i șoptească. La fel au procedat și alți cîteva elevi. Cînd i-am aranjat, în bănci, la începutul anului, m-am gândit că e bine să-i pun pe cei buni alături de cei mai slabi la învățătură, pentru a-i stimula. Nu mă gîndeam atunci că s-ar putea ca unii să înțeleagă atît de greșit acest ajutor. Trebuie să discutăm deci foarte serios, la ora de diriginție, despre adevărata colegialitate, prietenie și solidaritate.

Și încă o problemă — recreațiile. Unii elevi nu ies din clasă în timpul lor. Rămîn în aerul închis al clasei (nu deschid nici ferestrele) și fie că repetă pentru ora următoare, fie că discută între ei. Nu-mi prea place nici ce fac cei care au lectii în clasă. Fetele stau zgrăbuite în cîte un colț și bâștesc și încalără. O notă cu „mîncas” pentru mine: pînă astăzi nu m-am prea ocupat de recreații. O s-o fac de acum încolo. Poate că n-ar fi rău să propun o discuție despre recreații și în consiliul pedagogic.

Mai departe, carnetul dirigintei cuprinde însemnările făcute pe marginea vizitelor la domiciliul elevilor. Să citim ce scrie aici.

„Tema, cum a venit acasă, s-a așezat la un colț, de mază și și-a scris în grabă temele. După prînz, fără să se odihnească, s-a apucat de citit. Acum înțeleg de ce, cu toate că e conștient, nu-și însușește cunoștințele prea ușor. O sarcină pentru mine: să-l explic (și nu numai ei, ci întregii clase, căci vor mai fi fiind și alții în aceeași situație), că pregătirea lecțiilor trebuie organizată rațional, că odihna, pauzele în timpul lucrului sînt foarte necesare.

Vizita la Doina mi dovedește o dată mai mult că și părinții trebuie mai bine lămurii asupra

regimului copiilor. Tatăl Doinei îi interzice fiicei sale să iasă din casă și îi cere să-și vadă numai de învățat, pentru că „trebuie să ia note mari”. I-am explicat că tocmai rezultatul ăsta n-o să-l atingă dacă vine obosită la școală, căci nu va putea să facă față eforturilor unei zile de curs.

De propus unele măsuri și pentru internat. Aici se învață organizat, elevii sînt supravegheați, îndrumați. Dar nu este întotdeauna destul liniște. Unii își termină lecțiile mai devreme și-i turbură pe ceilalți. Să discut cu conducerea școlii, cu profesorii și să luăm măsuri.

Apoi, am văzut că nu toți elevii au înțeles tot ce li s-a explicat în clasă, cu toate că acolo n-au spus acest lucru. De aici, greutăți în pregătirea lecțiilor. I-am întrebat care sînt cauzele pentru care unele lucruri le rămîn neînțelese. Unii mi-au spus că sînt profesori (printre care mă număr și eu) care explică prea repede și de aceea nu-i pot urmări, nu pot lua notițe. Alții nu înțeleg lecția nouă pentru că n-o știu bine pe cea anterioară. Toate sînt probleme importante, de care depinde în mare măsură pregătirea elevilor. Neapărat să discut cu colegii mei, în cancelarie, despre ritmul în care predăm, despre consultații și meditații.”

★

O zi petrecută în mijlocul elevilor. O zi în care, ca profesor și mai ales ca diriginte, tovarășul Vasile Cica și-a privit, și-a observat elevii la lecții, în recreație, acasă, la internat. O zi care i-a dat prilejul să cunoască mai bine cîteva din problemele generale ale clasei, cîteva din problemele unora din elevii săi. O zi în care a tras multe concluzii interesante și care l-a ajutat să vadă mai bine spre ce obiective trebuie să-și îndrepte activitatea.

Membrii colectivului didactic al Școlii medii nr. 2 din Ploiești arată multă înțelegere pentru problemele și preocupările elevilor lor.

ÎN SPIRITUL ECONOMIEI

Activitatea educativă orientată spre formarea spiritului de economie, de bună gospodărire, este o parte integrantă a educației comuniste desfășurată în școlile noastre. La realizarea acestei sarcini contribuie mult și lămuririle pe care cadrele didactice le dau elevilor despre rolul și avantajele economisirii la C.E.C., îndemnîndu-i să-și formeze de mici deprinderea de a pune de o parte, puțin cîte puțin, pentru a-și cumpăra cărți, material sportiv, aparate fotografice, pentru a face excursii etc.

Un prilej nimerit de întărire a educației elevilor în spiritul economisirii îl constituie, în anul acesta, sărbătorirea Centenarului C.E.C. Se împlinesc o sută de ani de cînd a luat ființă, printr-un decret semnat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, prima casă de economii din țara noastră — Casa de Depuneri și Consemnațiuni, instituție aflată astăzi

în slujba întregului popor, răspîndind ideile economisirii și oferind numeroase drepturi și avantaje depunătorilor. Învățătorii și profesorii le pot vorbi cu acest prilej elevilor despre precursorii acțiunii de economisire în țara noastră — Costache Bălcescu, fratele revoluționarului Nicolae Bălcescu, autorul unui proiect de „Casă de Păstrat și Împrumutare” din 1845, Ion Ionescu de la Brad și alții. De asemenea, le pot vorbi despre casele de ajutor reciproc înființate în acel timp de muncitorii din București, Reșița, Timișoara etc., precum și despre rolul progresist al primei Case de Depuneri și Consemnațiuni, care a contribuit la construcții de drumuri, poduri și căi ferate, ajutînd viața țării să scape de formele feudale de credit cămătăresc.

În mod deosebit îi vor interesa de bună seamă pe elevi cele spuse de profesori despre activitatea desfășurată în prezent de Casa de Economii și Consemnațiuni, despre avantajele pe care le asigură aceasta depunătorilor.

Astfel de relații, pe lângă rolul lor instructiv, vor avea și darul de a-i stimula pe elevi să folosească libreturile și foile de economii C.E.C., spre a se deprinde de pe acum cu buna gospodărire.

ZIUA ELEVILOR

„Ziua elevilor”, care se organizează periodic pentru tineretul școlar, a devenit în ultimii ani o adevărată tradiție. La această zi sînt invitați în mijlocul elevilor oameni de artă, știință și cultură, muncitori fruntași, cadre didactice care le vorbesc elevilor despre realizările dobîndite în domeniul în care muncesc, discută cu ei probleme de muncă și de viață care-i preocupă, dau răspuns problemelor care-i frîmîntă.

Intr-una din seriile trecute a fost organizată în Capitală ziua elevilor din școlile tehnice. Marea și frumoasa sală de festivități a Casei de cultură a tineretului din raionul Tudor Vladimirescu s-a umplut de tineri. Cîteva sute de fete și băieți, elevi ai școlilor tehnice, veniseră să participe la simpozionul „Să fim demni de societatea în care trăim”.

Tema îi interesa foarte deosebi, căci acești tineri aflați în pragul vieții sînt la vîrsta întrebărilor grave despre viață și despre sensurile ei, la vîrsta cînd caută răspunsul la asemenea întrebări.

De aceea, cuvintele vorbitorilor — poetul Ștefan Iureș, cercetătorul Anton Vasilescu de la Institutul de științe pedagogice, medicul Alexandru Nedelcu, etc. au fost ascultate cu atenție. În mod deosebit i-au interesat pe participanții la simpozion cele

povestite de poetul Ștefan Iureș despre viața tinerilor de la Reșița, care dau zilnic patriei zeci de șarje de oțel. Printre ei, le-a spus vorbitorul, sînt nenumărați absolvenți ai școlilor tehnice. Toți muncesc cu pasiune, toți sînt îndrăgostiți de profesia lor, toți se străduiesc să-și dăruiască patriei întreaga pricepere, întreaga capacitate de muncă. Au învățat să fie așa încă de pe băncile școlii — de la pedagogii lor, de la muncitorii vîrstnici.

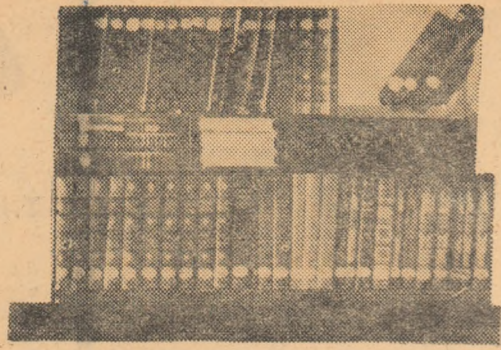
S-a vorbit apoi despre eroismul de fiecare zi de care dau dovadă tinerii din alte sectoare de activitate: constructorii, medicii, minerii, viitorii specialiști ai automatizării, ai complicatelor procese tehnologice. Cum muncim, cum învățăm, cum ne organizăm timpul, cum ne formăm ca oameni multilateral pregătiți, demni de a trăi în societatea noastră nouă — acestea au fost cîteva din problemele la care vorbitorii au încercat să dea răspuns.

Simpozionul s-a încheiat cu spectacolul „Zizi și formula ei de viață”, prezentat de actorii teatrului „C. Nottara”.

A fost o seară plăcută, instructivă, care i-a mobilizat pe viitorii tehnicieni să studieze cu și mai multă perseverență să se pregătească în mod cit mai temeinic pentru munca în producție, pentru viață.

M. R.

CĂRȚI

Noua ediție a manualului de literatură română contemporană

Autorii manualului de literatură contemporană pentru clasa a XI-a (S. Bratu, C. Ciopraga, N. Gafița, S. Iosifescu, D. Micu, M. Novicov, Al. Piru, N. I. Popa, G. G. Ursu) au adus ediției anterioare îmbunătățiri substanțiale, demne de luat în seamă, în-deosebi prin punerea în lumină a concluziilor unor cercetări recente ale istoriografiei noastre literare.

Judicioasă este, de exemplu, poziția pe care autorii manualului o adoptă în această nouă ediție față de personalitatea lui Eugen Lovinescu. Valorificând studiile publicate în „Lupta de clasă” și „Viața Românească”, manualul nu se rezumă la a denunța cosmopolitismul și teoria sincronismului lansată de conducătorul „Sburătorului”, ci subliniază importanta contribuție pe care a adus-o acesta la stabilirea terminologiei și stilului critic. Analizând locul pe care îl deține E. Lovinescu în istoria literaturii și culturii noastre, autorii nu trec cu vederea, bineînțeles, nici contradicțiile din concepția criticului, combatând ceea ce este retrograd în opera lui.

Întreg manualul vădește strădania autorilor de a judeca fenomenele de istorie literară

în mod obiectiv, științific, cu discernământ. Astfel, după ce se subliniază tendințele nefaste ale modernismului, de îndepărtare de viața socială, de frământările maselor, se precizează că, datorită căutărilor în domeniul inovării expresiei artistice, el a contribuit realmente la îmbogățirea mijloacelor artistice. În același timp se renunță la caracterizarea simbolismului românesc ca „dominant negativ” și, în vreme ce ediția anterioară intitula un capitol „Elemente simboliste și realiste în opera lui Bacovia”, ediția nouă vorbește despre „simbolism și note realiste în poezia lui Bacovia”.

Dorința de prezentare nuanțată a specificului pe care-l aduce fiecare scriitor a determinat renunțarea la unele șabloane, la aprecieri care se potriveau la fel de bine oricărui scriitor. Se vede, de asemenea, că autorii s-au preocupat mai mult să asigure accesibilitatea cunoștințelor și să înlăture supraîncărcarea. În acest scop s-a renunțat, între altele, la unele cunoștințe artificiale asociate fenomenului literar, pe care elevii le studiază la lecțiile de istorie, ca și la unele amănunte nesemnificative de care vechea ediție făcea abuz.

Considerăm deosebit de importantă prezența în „Anexa” manualului a celor mai reprezentative fragmente — în proză și versuri — din operele ce urmează să fie analizate în clasă. Este, aici, un pas spre o antologie de proporții mai mari, atât de necesară predării, întrucât numai atunci când toți elevii din clasă au în față textul ce se analizează se pot obține rezultatele dorite.

În noua ediție s-au făcut și unele îmbunătățiri de ordin grafic (de pildă, mai buna așezare a textului în pagină, sublinierea numelor personajelor din operele literare etc).

Socotim însă că mai sînt necesare câteva îmbunătățiri. În primul rând am aminti de utilitatea practică imediată pe care ar avea-o introducerea unui glosar, așa cum s-a procedat la manualele pentru clasele a IX-a și a X-a. Ar fi indicată, de asemenea, renunțarea la neologismele rar folosite, la prețiozități inaccesibile unui elev de 17-18 ani. Unele capitole încă foarte dificile (de exemplu „Poezia marilor căutări”, din capitolul închinat lui Tudor Arghezi), ar trebui redactate într-un mod mai accesibil.

prof. MIRCEA HANDOCA

Fizica pentru clasa a XI-a

Noul manual de fizică pentru clasa a XI-a (autor lector univ. D. Mondescu), este, în general, un manual izbit. Se remarcă, astfel, faptul că au fost înlăturate unele explicații greoaie, erori sau lacune existente în vechiul manual, că s-au introdus lucruri noi (de pildă în legătură cu aplicațiile ultrasunetelor), că se dau figuri mai clare. De asemenea, problemele sînt delimitate printr-o prezentare grafică corespunzătoare. Toate acestea dau manualului un plus de claritate și accesibilitate.

Dar, dacă realizările sînt incontestabile, nu putem trece cu vederea peste unele lipsuri.

Socotim, de exemplu, că primul capitol, „Mișcarea oscilatorie”, este tratat destul de confuz. Se prezintă aci (pag. 5) următoarea definiție: „Numim mișcare oscilatorie mișcarea periodică sau pseudoperiodică efectuată de un corp sau de un sistem de corpuri în jurul unei poziții de echilibru. În timpul oscilației energia sistemului suferă transformări periodice (sau pseudoperiodice) din energie potențială în energie cinetică, și invers”. În afara faptului că formularea e nepermis de lungă, așa încît nu poate fi vorba despre o memorare logică și trainică a ei, se ridică două observații. În primul rînd, cea de a doua frază nu trebuie inclusă în definiție, căci transformările pe care le suferă energia sistemului nu sînt transformări prin definiție, ci rezultă din legea generală a conservării și transformării energiei. Avem de a face, așadar, cu o concluzie. Apoi, din definiție rezultă că mișcarea oscilatorie este o mișcare periodică sau pseudoperiodică. Dar ce este aceea o mișcare periodică? Răspunsul se află în rîndurile imediat anterioare definiției: „În cazul ideal (în absența frecărilor), oscilațiile pendulului ar dura un interval de timp infinit de lung, reproducîndu-se identic după intervale egale de timp. Astfel de oscilații se numesc oscilații pe-

riodice”. Deci mișcarea oscilatorie se definește pe baza noțiunii de oscilație periodică, adică prin ea însăși.

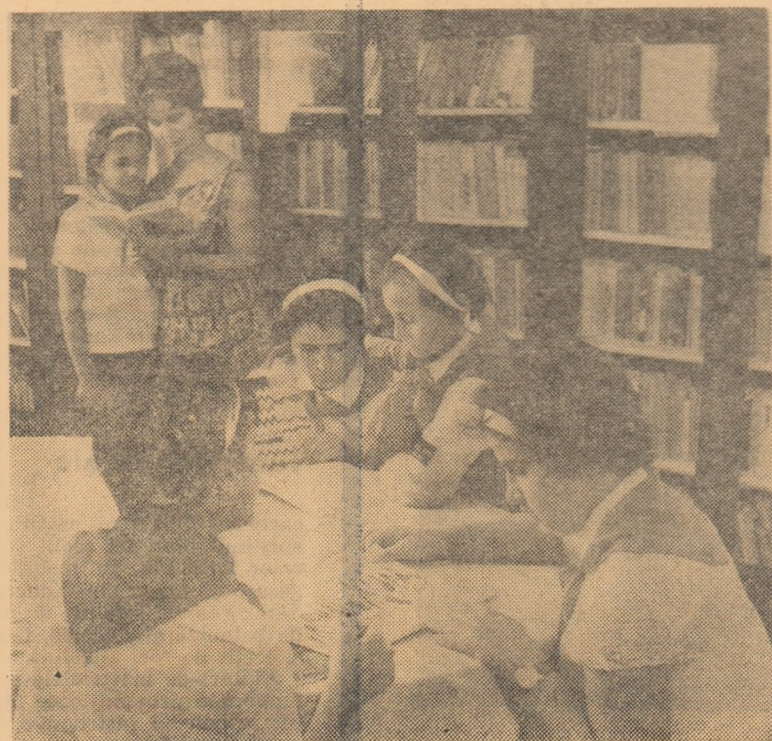
Manualul lasă neclarificată problema reflexiei undelor cu și fără pierderea unei jumătăți de lungime de undă, rezumîndu-se doar la o prezentare sumară a acestei probleme, a cărei explicație pornește de la afirmația „se constată”. Dar de ce are loc pierderea aceasta nu se mai spune, elevii fiind împinși astfel să memoreze mecanic lecția, ceea ce nu este deloc indicat.

Am semnalat și o contradicție. La pagina 25, rîndul 18, vorbindu-se despre undele transversale, se spune „unde produse pe suprafața apei prin aruncarea pie-

trei sînt unde transversale”. În schimb, mai jos găsim formula: „cînd într-un corp elastic se produc unde transversale, corpul își schimbă forma. Aceste unde se vor produce deci numai în corpurile elastice solide, deoarece numai ele au formă proprie”. Comparînd aceste două citate, elevii vor ajunge, firește, la concluzia că apa... este un corp solid elastic!

Sînt necesare așadar și în manualul nou unele corectări. Cu aceasta, el poate aduce o contribuție importantă la studiul fizicii în ultima clasă a școlii medii de cultură generală.

prof. M. MARINESCU
Ștefănești — Pitești

La biblioteca Casei pionierilor din Ploiești

Probleme ale muncii dirigintelui

A apărut de curînd în Editura didactică și pedagogică lucrarea „Probleme ale muncii dirigintelui”, de D. Salade, A. Dancsuly, A. Turovțev, Silvestru Pațița și S. Constantin.

În studiul lui A. Dancsuly, cu care se deschide volumul — Probleme de bază ale muncii dirigintelui — se analizează locul pe care îl ocupă dirigințele în sistemul educației comuniste a elevilor, aspectele principale ale activității sale, precum și unele cerințe pedagogice generale de care trebuie să țină seama.

Precizînd că dirigințele desfășoară o muncă directă cu elevii și coordonează activitatea educativă a colectivului de profesori, autorul desprinde următoarele aspecte principale ale muncii lui: studierea particularităților de vîrstă și individuale ale elevilor, organizarea și educarea colectivului de elevi și colaborarea cu organizațiile de pionieri și U.T.M., educarea ideologică și politică a elevilor, mobilizarea elevilor pentru ridicarea continuă a nivelului la învățătură și pentru întărirea disciplinei conștiente, organizarea și conducerea muncii în afară de clasă, colaborarea cu familia.

Pe larg este prezentată în lucrare munca dirigintelui în cadrul orelor de dirigenție, căreia îi sînt închinete cinci din cele șapte capitole. Se ocupă de exemplu de această temă studiile lui D. Salade — Despre conținutul orelor de dirigenție și Unele probleme generale privind metodică orelor de dirigenție în care, printre altele, se definesc criteriile de stabilire a tematicii orelor de dirigenție. Silvestru Pațița semnează studiul Despre conținutul orelor de dirigenție în învățămîntul seral, în care sînt prezentate o serie de

teme ce se pot dezbate în aceste ore, sugerîndu-se în același timp modalități noi de tratare.

Interesante sînt și studiile Probleme privind metodică specială a unor ore de dirigenție de A. Turovțev și Formarea noțiunilor morale la elevii din clasa a V-a în cadrul orelor de dirigenție de S. Constantin și A. Turovțev.

În primul dintre aceste studii autoarea se referă la orele care au ca obiectiv educația morală și educația estetică a elevilor, ca și la acelea în care se analizează munca acestora, arătînd cum trebuie pregătite și desfășurate ele.

Cel de-al doilea studiu analizează în ce măsură ajută orele de dirigenție la însușirea noțiunilor morale, care este nivelul cunoștințelor morale ale elevilor din clasa a V-a și cum ar trebui organizate orele de dirigenție pentru a contribui mai activ la însușirea normelor moralei comuniste.

Volumul se încheie cu capitolul Organizarea și îndrumarea muncii diriginților de către director, în vederea realizării sarcinilor instructiv-educative ale școlii, scris de către A. Turovțev.

Privind în ansamblu lucrarea, trebuie să recunoaștem străduința întregului colectiv de autori de a prezenta concluzii valoroase desprinse din analiza experienței școlilor noastre. Diriginții găsesc aici răspunsuri la multe întrebări pe care le pune munca lor, sugestii și indicații pentru rezolvarea multiplelor probleme pe care le ridică activitatea educativă în rîndurile elevilor.

A. GĂVENEA
Brașov

„Descrieri geografice”

Apărut în Editura științifică, sub îngrijirea prof. dr. Vintilă Mihăilescu și prof. dr. Tiberiu Morariu, membru corespondent al Academiei R.P.R., volumul „Descrieri geografice” este o curiozitate din lucrările științifice și de popularizare ale cunoscutului geograf român George Vilsan.

Original și variat, materialul prezentat în culegere, ales cu mult interes și migală, îmbrățișează teme de geografie fizică și mai ales de geomorfologie. Studiul „Morfologia văii superioare a Prahovei și a regiunilor vecine”, de exemplu, se ocupă de terasele și platformele de eroziune, clarificînd o problemă mult discutată. Deosebit interes suscită studiul „Asupra trecerii Dunării prin Porțile de Fier”, în care sînt analizate părerile for-

multe în legătură cu această temă. În prima parte a lucrării sînt cuprinse, de asemenea, interesante studii „Văile — originea și evoluția lor”, „Elementul spațial în descrierea geografică”, „Sensul geografiei moderne”. În partea a doua se dau o serie de descrieri geografice, în care autorul înfățișează sugestiv aspecte din munții, dealurile și depresiunile existente pe teritoriul țării noastre.

Lucrarea „Descrieri geografice” poate fi deosebit de utilă profesorilor de specialitate, constituind pentru ei o sursă de documentare, un mijloc de îmbogățire a conținutului lecțiilor, ca și de sporire a caracterului atractiv al acestora.

CONSTANȚA OPREA
Ciocoveni-Oltenița

LIMBA ROMÂNĂ

Nr. 5, 1964

În număr:

GRAMATICĂ ȘI VOCABULAR
N. A. Ursu: Observații asupra adaptării adjectivelor neologice la sistemul morfologic al limbii române, în jurul anului 1800.
Ecaaterina Teodorescu: Adverbe predicative?
Florica Florea: Despre flexiunea pronominală.
Stelian Dumitrăcel: Din istoricul folosirii cuvintului mașină în limba română.

LIMBA LITERARĂ
Iorgu Iordan: „Neologisme”.
Adrian Marino: Iluministii români și problema „cultivării” limbii (I).
Gr. Brîncuș: Titu Maiorescu și problemele limbii.
G. I. Tohăneanu: Sinonimie și polisemie metaforică.

FILOLOGIE
Trăian Costa: Marginalii la un glosar eminescian.

ISTORIA LINGVISTICII ROMÎNEȘTI
Mircea Seche: Schiță de istorie a lexicografiei romine (De la origini pînă la 1880.) XII. Cîteva concluzii.

CRONICA
Maria Băltăceanu: Sesiunea științifică de la Cluj a Societății de studii clasice.
Vasile Arvinte: Consfătuirea de la Iași cu cititorii revistei „Limba română”.
Marius Sala: În legătură cu activitatea la T.I.L.R.
Iorgu Iordan: 60 de ani de la înființarea Institutului de filologie română din Viena.
Flora Șuteu: Sesiunea științifică omagială Mihai Eminescu.

CRITICĂ ȘI BIBLIOGRAFIE

Biroul Internațional de Educație al U.N.E.S.C.O. a publicat de curând rezultatele unei cercetări de pedagogie comparată cu tema „Limbile vii în școlile secundare de învățământ general”, bazate pe răspunsurile primite de la ministerele de învățământ din 86 țări. Principalele concluzii ale cercetării sînt următoarele: limbile vii se predau în școlile secundare de pretutindeni, ele figurînd printre disciplinele obligatorii în 90 la sută din țările anchetate; numărul anilor de studiu variază de la 3 la 9, durata obișnuită fiind de 6 ani (31 de țări) sau 7 ani (24 de țări); în majoritatea cazurilor predarea limbilor vii începe cu învățămîntul secundar, dar în ultima vreme se manifesta tendința de a se introduce o limbă străină din clasa I a școlii elementare sau chiar din grădiniță; scopurile urmărite nu se limitează la cunoașterea gramaticii și literaturii, ci vizează însușirea vocabularului uzual, pentru ca limba străină să devină cit mai repede un mijloc de comunicare; în acest scop în unele țări se încearcă și predarea unor discipline într-o limbă străină, pentru dezvoltarea capacității de exprimare în domeniul de cunoștințe variate; mijloacele audio-vizuale aduc o contribuție însemnată la însușirea corectă și rapidă a limbilor străine și de aceea folosirea lor, mai ales a diapozitivelor, discurilor și filmelor, este larg răspîdită; în multe țări ale lumii, predarea limbilor vii întîm-pină greutăți din cauza lipsei de personal didactic specializat. În 25 la sută din țările anchetate s-a recurs la aducerea unor asistenți de peste hotare, soluție considerată ca eficientă în însușirea corectă a pronunției și conversației.

Academia de științe pedagogice și Direcția de programe și metode a Ministerului Învățămîntului al R.S.F.S.R. au organizat o largă acțiune de cercetare în vederea stabilirii conținutului învățămîntului în școala medie de cultură generală. Pe lângă prezidiul Academiei de științe pedagogice s-au constituit în acest scop o comisie centrală, în frunte cu A. I. Markușevici, vicepreședintele Academiei, precum și 15 comisii pe obiecte.

Din comisiile pe obiecte fac parte cunoscuți savanți din U.R.S.S. (A. N. Kolmogorov, I. K. Kikoin, V. I. Spișin, V. A. Kargin, O. A. Reutov, E. N. Pavlovski, V. V. Vinogradov, M.

V. Necikina, S. D. Skazkin etc.), membri activi și membri corespondenți ai Academiei de științe pedagogice, profesori emeriți ai R.S.F.S.R., scriitori, compozitori și artiști ca Lew Kassil, Serghei Mihalkov, Boris Polevoi, A. Serov etc. La lucrările acestor comisii participă de asemenea peste 100 de profesori și doctori în științe din institutele de cercetări științifice și din instituțiile de învățământ superior, metodiști de la institutele de perfecționare a cadrelor didactice, precum și profesori din școlile de cultură generală.

Comisiile pe obiecte au și început să-și desfășoare munca, studiind direcțiile fundamentale ale dezvoltării disciplinelor de învățământ și conținutul acestora. Materialele comisiilor — proiecte de programe și planuri de învățământ — vor fi puse, chiar în procesul pregătirii lor, în discuția cadrelor didactice.

Sistemul de învățământ din Indonezia cuprinde următoarele trepte: școala elementară (7—13 ani), școala medie inferioară (13—16 ani), școala secundară superioară (16—19 ani), universitatea.

În timpul stăpînirii țării de către colonialiștii olandezi nu exista în Indonezia nici un institut de învățământ superior. Astăzi există 28 asemenea institute, cu 180 000 studenți.

Ultima conferință a organizației Partidului Muncii din cantonul Geneva (Elveția) a hotărît să supună discuției un document privind democratizarea învățămîntului. În documentul respectiv se subliniază importanța așa-numitului „ciclu de orientare” creat cu doi ani în urmă și se propune ca el să devină, în cel mai scurt timp, singura formă de organizare a învățămîntului secundar inferior.

La Paris are loc în prezent congresul Uniunii Naționale a asociațiilor regionale pentru ajutorarea copilului. Principala temă la ordinea de zi este educația și tratamentul copiilor cu dezvoltarea intelectuală întârziată.

Statisticile oficiale din Peru constată că 53 la sută din populație este neștiutoare de carte și subliniază lipsa acută de școli și cadre didactice, arătînd că abia 4 copii din 100 ajung să termine școala

medie și că mai mult de 800 000 de copii între 5 și 14 ani n-au unde învăța. Lipsesc 21 000 clase elementare, 4 400 de clase medii, 413 clase profesionale și 429 clase pedagogice.

O anchetă întreprinsă de Consiliul Economic Național din Filipine în colaborare cu Agenția pentru dezvoltarea internațională arată că școlile filipineze suferă de o mare lipsă de manuale. Astfel, dacă în școlile primare există un manual la 4 elevi, în școlile medii situația e mult mai grea. Ancheta subliniază că această stare de lucruri are efecte dezastroase asupra eficienței învățămîntului.

În Republica Malgășă (Madagascar) s-au făcut în ultimii doi ani eforturi deosebite pentru dezvoltarea învățămîntului elementar. În prezent, 51 la sută din copiii de vîrstă școlară au fost școlarizați. Se remarcă participarea activă a populației la construirea de clădiri școlare pe tot teritoriul insulei.

Comisia pedagogică experimentală din Polonia a propus înființarea unor școli „exemplare”. Propunerea a fost aprobată de Ministerul Învățămîntului din Republica Populară Polonă.

În Polonia, astfel de școli se creează pentru prima dată. Școli similare există în Uniunea Sovietică și în Franța (școlile zise „pilot”, „mi-temps” sau școli sistem Freinet, introduse recent și în Cuba). În Anglia și în Statele Unite există și universități „exemplare” (la Oxford și Cambridge în Anglia, la Harvard și Stanford în S.U.A.).

Sarcinile școlilor exemplare sînt mai simple decît sarcinile școlilor experimentale. În timp ce acestea din urmă sînt create pentru verificarea diferitelor proiecte și ipoteze metodice și organizatorice, școlile exemplare au ca scop să atingă un randament foarte ridicat în activitatea instructiv-educativă, astfel încît să constituie un exemplu pentru celelalte școli. Ele folosesc realizările științelor pedagogice, rezultatele activității școlilor experimentale și metodele cadrelor didactice fruntașe, dar nu formulează ipoteze de lucru și nici nu efectuează cercetări minuțioase asupra rezultatelor obținute.

Corespondență

Tirnăveni Elevii claselor a IX-a de la Școala medie nr. 2 din Tirnăveni, ne relatează tov. *Gheorghe Bot*, au vizitat recent atelierul de mașini-unelte din cadrul Combinatului chimic din localitate. Ei au putut vedea aici, sub îndrumarea profesorilor, cum funcționează strungul, freza, raboteza, mașina de mortezat etc., cum se prelucurează diferite piese din metale feroase și neferoase, cum se fixează piesele în universal ș.a.m.d. În secția chimică a combinatului elevii au avut prilejul să cunoască utilajele moderne folosite pentru prepararea acidului sulfuric, a sulfatului de amoniu etc.

La fel de interesantă a fost și vizita elevilor din clasele a X-a la parcul de mașini din cadrul IRTA. Aici ei au putut cunoaște părțile componente ale unui motor de automobil și au văzut cum funcționează aparatele de control al instalațiilor electrice.

Oradea După cum ne scrie tov. *Adalbert Faris*, de curînd a fost inaugurată la Oradea noua clădire a Școlii generale de 8 ani din cartierul Episcopia. Este o clădire modernă, spațioasă, cu 8 săli de clasă, cu laboratoare bine utilitate, dînd cadrelor didactice posibilitatea să-și desfășoare în cele mai bune condiții munca instructiv-educativă.

Participînd cu emoție la festivitatea de inaugurare, elevii și-au luat angajamentul să învețe mereu mai bine, mai temeinic.

Timișoara Secția de învățămînt a regiunii Banat, ne scrie tov. *Ion Enășescu*, a organizat zilele trecute, cu sprijinul Institutului de perfecționare a cadrelor didactice, un instructaj pentru inspectorii metodiști și responsabili cercurilor pedagogice din regiune.

După ședința plenară, în cadrul căreia inspectorul D. Dijmărescu a prezentat o informare asupra modului cum s-a desfășurat pînă în prezent munca metodică, au avut loc, pe secții, interesante discuții care au prilejuit un bogat schimb de experiență. Instructajul s-a încheiat cu concluzii menite să ridice calitatea muncii metodice în acest an școlar.

Urechești-Adjud Tov. *Pompiliu Stan* ne relatează că, preocupîndu-se de îndrumarea directorilor, secția de învățămînt a raionului

Adjud, organizează regulat consfătuiri cu aceștia, solicitîndu-i să prezinte referate în legătură cu cele mai importante aspecte ale activității lor. Directorii au prezentat astfel, pînă acum, referate despre măsurile pe care le-au luat pentru prevenirea și combaterea rămîinerii în urmă la învățătură, despre modul cum conduc munca metodică din școală etc. În același timp, cu prilejul consfătuirilor, se organizează și interesante activități practice. De exemplu, după consfătuirea din această lună, directorii școlilor din raion au vizitat Școala generală de 8 ani din comuna Adjudul-Vechi, unde au asistat la lecții, au cunoscut activitatea metodică etc. Toate aceste activități îi ajută pe directori să-și îndeplinească mai bine sarcinile, să conducă în mod competent procesul de învățămînt.

Ionășeni-Suceava O scrisoare sosită din comuna Ionășeni, semnată de tov. *V. Bejenaru*, ne face cunoscute aspecte din munca desfășurată de cadrele didactice de la Școala generală de 8 ani din această comună pentru asigurarea unui nivel ridicat de cunoștințe ale elevilor. În scrisoare se arată, printre altele, că membrii comisiei metodice a cadrelor didactice au ținut pînă în prezent 3 lecții deschise (la limba romînă, la aritmetică și la istorie) care au prilejuit un valoros schimb de experiență și au constituit un ajutor însemnat pentru învățătorii tineri.

La îmbunătățirea pregătirii elevilor contribuie și vizitele la domiciliu făcute de cadrele didactice, acestea fiind un prilej de lămurire a părinților asupra modului cum trebuie organizat regimul de zi al copiilor în familie.

Anina Profesorul *Gh. I. Căpitan* ne relatează, într-o scrisoare recentă, cîteva aspecte din activitatea cercurilor de elevi de la Școala medie din Anina. Cercul tinerilor fizicieni, de exemplu, discută despre modul cum se produc presiunile scăzute și cele ridicate, ca și despre modul cum se pot măsura ele (clasa a IX-a), despre electrizarea prin frecare și aplicațiile ei (clasa a X-a), despre ultrasunete (clasa a XI-a) etc. Pe lângă cercul de fizică funcționează și o secție foto, unde elevii aplică cunoștințele dobîndite la fizică și chimie.

Galați După cum se informează tov. *Dumitru Sandu*, Teatrul muzical și orchestra simfonică din Galați organizează în fiecare stagiune cicluri speciale de concerte și spectacole lirice destinate elevilor, contribuind astfel la educația estetică a acestora. Astfel, elevii asistă la spectacole cu operele și operetele „Trandafirii Doftanei”, „Tra-viata”, „Don Pasquale”, „Rigoletto”, „Bărbierul din Sevilla”, „Ana Lugojana”, „Vinzătorul de păsări”, „Voevodul țiganilor”, la recitaluri vocal-coregrafice, la concerte în care ascultă creațiile lui George Enescu, Ciprian Porumbescu, Paul Constantinescu, Mihail Jora etc., ale compozitorilor clasici, romantici și moderni de peste hotare.

Turnu-Măgurele Tov. *Anastase Bogdan* ne scrie că profesorii de științe naturale și agricultură de la Școala de 8 ani din cartierul Odaia al orașului Turnu Măgurele au amenajat cu sprijinul direcției școlii și al comitetului de părinți un laborator înzestrat cu mobilier și utilaj corespunzător, unde se găsește și materiale didactice colectate, conservate sau executate de elevi: semințe de plante, ierbare, planșe pentru lecțiile de botanică și zoologie, insectare, organe conservate în formol, colecții de roci și soluri etc.

Alături de materialele primite de la I.M.D., materialele confecționate prin mijloace locale ajută profesorilor să țină lecții interesante și instructive, înlesnind înțelegerea de către elevi a celor predate.

Școlari din Conakry la lecție